

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK

Broj 530 • 14. srpnja 2017. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 10 KUNA

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

HRVATSKO
VOJNO UČILIŠTE
**MEĐUNARODNI
TEČAJ ZA NAJVIŠE
DOČASAŠNIČKE
DUŽNOSTI**

**OSRH
NA VJEŽBI
US EUCOM-A
SABER STRIKE 17**

**ERUPCIJA
VULKANA
NA SLUNJU**

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 2 8 1 7
9 771330500003

SABER GUARDIAN 17

**VJEŽBA JAČANJA SAVEZNIČKIH
KAPACITETA**

SUPPOIL

JOŠ MILIJARDI ZA F-35

Pentagon je 7. srpnja objavio da je tvrtki Lockheed Martin dodijelio novi ugovor vezan uz kupnju višenamjenskih borbenih aviona F-35 Lightning II. Vrijedan je 5,577 milijardi dolara i odnosi se na 74 letjelice koje će biti isporučene do kraja 2020. godine, a bit će proizvedene u sklopu 11. inicijalne proizvodnje niskog intenziteta (Low Rate Initial Production – LRIP 11). [str. 30]

BROJ 530 | 2017

SAJIRZAJ

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr), Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Urednici i novinari: Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com), Petra Kostanjšak (petra.kostanjšak@mohr.hr)

Lektura / korektura: Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić. Prijevod: Dubravka Marić (dmarić@mohr.hr), Fotograf: Tomislav Brandt, Josip Kopi

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@mohr.hr), Ante Perković, Predrag Belušić, Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322, Tisak: Znanje d.o.o., Mandićeva 2, Zagreb

Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

PAMETNI SAT ZA 20 DOLARA

Pametni sat No.1 F3 na prvu se ne razlikuje od drugih sportskih pametnih satova, ali treba zaviriti malo ispod površine. Naime, vodo otporan je, remen se može mijenjati, baterija izdrži čak godinu dana bez punjenja, a stoji manje od 20 dolara! [str. 51]

DOGĀDAJI

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

Međunarodni tečaj za najviše dočasničke dužnosti [4]

MEĐUNARODNI NASTUP

"Krila Oluje" na aeromitingu u Francuskoj [26]

OSRH

Pomoć u potrazi za ostacima srušenog američkog aviona [28]

MORH I OSRH

OSRH

OSRH na vježbi US EUCOM-a Saber Strike 17 [8]

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA

Saber Guardian 17 - vježba jačanja savezničkih kapaciteta [18]

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA

RTOP-41 "Vukovar" na vježbi ADRION 17 [22]

NAJBOLJI VOJNIK I DOČASNIK TRAVNJA I SVIBNJA 2017.

Priznanja za profesionalan, predan i savjestan rad [24]

ERUPCIJA VULKANA NA SLUNJU
Pripadnici Topničko-raketne pukovnije HKoV-a proveli su na poligonu "Eugen Kvaternik" jedno od najatraktivnijih bojnih gađanja u zadnjih nekoliko godina. Na gađanju su projektili od 122 mm uz vatru praćenu gromoglasnim fijucima ispaljivali SVLR-i M-92 Vulkan... [str. 14]

VOJNA TEHNIKA

NOVOSTI

Modernizacija Boxera [30]
Najveći kineski razarač [30]
Porinuta prva korveta klase Gremjašij [31]
Reaper iznad Francuske [32]
Kreće Type 26 [32]

RATNA MORNARICA

Modularni dizajn brodova i projekt Sigma (I. dio) [34]

VOJNA POVIJEST

Japan u Prvom svjetskom ratu [39]

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

www.hrvatski-vojnik.hr

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2017.

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

NA HVU-U JE OD 3. DO 14. SRPNJA ODRŽAN PILOT-TEČAJ ZA NAJVIŠE DOČASNIČKE DUŽNOSTI POD NAZIVOM CSEL. UZ IZOBRAZBU POLAZNIKA, KRAJNJI CILJ CSEL-a VRLO JE AMBICIOZAN: BITI JEDNA OD POLAZNIH TOČAKA ZA FORMIRANJE ZAJEDNIČKOG OBЛИKA ZAVRŠNE IZOBRAZBE DOČASNIKA NE SAMO IZ ČLANICA AMERIČKO-JADRANSKE POVELJE (A-5), NEGO IZ I SVIH ZAINTERESIRANIH ČLANICA NATO-a

MEĐUNARODNI TEČAJ ZA NAJ

Koji je cilj ovakvog oblika izobrazbe?

Cilj je nadogradnja sustava vojne izobrazbe dočasnika, posebno za više razine vođenja, gdje im se osigura kontinuitet u razvoju karijere. Oružane snage RH imaju razvijen vrlo kvalite-

tan četverorazinski sustav izobrazbe, koji su prepoznaće partnerske i prijateljske zemlje. No, trebamo držati korak s partnerima te dostizati i održavati interoperabilnost s članicama NATO-a, stoga ćemo morati razmisliti o uvođenju i provedbi

**časnički namjesnik Ivan GRUDENIĆ,
prvi dočasnici HVU-a (desno)**

Master Leader Coursea i Executive Leader Coursea te na taj način nadograditi sustav izobrazbe dočasnika. Određena znanja potrebna dočasnicima na višim razinama vođenja, u međunarodnim misijama, radu u međunarodnim zapovjedništvima NATO-a, ne mogu se u potpunosti steći na redovnoj izobrazbi. Za ta specifična znanja, koja nisu potrebna svim dočasnicima, dovoljna je i ovakva vrsta izobrazbe kakva je na tečaju. Kraći, ali tematski sadržajniji i konkretniji tečajevi, zadovoljili bi potrebe za tim znanjima.

Zašto zajednička izobrazba?
Budući da su Oružane snage RH brojem relativno male,

što možemo reći i za većinu zemalja u okruženju, često se postavlja pitanje provedbe zajedničkih oblika izobrazbe. Zajednička izobrazba osigurala bi bolju implementaciju NATO-ovih standarda, direktiva i publikacija, a u konačnici i općenito jačanje interoperabilnosti s NATO-om. Također, bitno je istaknuti da je s financijske strane takav način izobrazbe za sve zemlje sudionice isplativiji. Prvi tečaj je pilot-tečaj i njim smo se samo htjeli uvjeriti u provedivost, a nakon provedene evaluacije i učinkovitost. Nakon što se u potpunosti raščlane podaci evaluacije, znat ćemo u kojem će se smjeru tečaj dalje

Domagoj VLAHOVIĆ, snimila Marija SEVER

Začeci međunarodnog pilot-tečaja za najviše dočasničke dužnosti pod nazivom CSEL (*Command Senior Enlisted Leader Course*) javili su se tijekom prošle godine. Tečaj je službeno utemeljen u Splitu krajem studenog, na Konferenciji Američko-jadranske povelje (US-Adriatic Charter, A-5) u formatu načelnika glavnih stožera i prvih dočasnika oružanih snaga članica Američko-jadranske povelje i promatrača. Pilot-tečaj proveden je od 3. do 14. srpnja na Hrvatskom vojnom

UVIŠE DOČASNIČKE DUŽNOSTI

razvijati. Prema trenutačnim zapažanjima možemo ga ocijeniti iznimno uspješnim i nadasve korisnim.

Prvi dojmovi?

Vrlo smo zadovoljni, ali, bez lažne skromnosti, to smo i očekivali. Polaznici tečaja su dočasnici koji većinom dolaze s najviših razina vođenja, kao što su prvi dočasnici brigada i bojni, prvi dočasnici zapovjedništava za obuku, prvi dočasnici škola i slično. Tu moram istaknuti i možda najvažniji segment, a to su instruktori i predavači. Uspjeli smo na tečaj dovesti najbolje od najboljih. Naravno, za to su zaslužne i zemlje sudionice jer su stvarno odabrale reprezentativne dočasnike s bogatim vojnim iskustvom i zavidnim karijerama. Uglavnom, nakon završne evaluacije moći ćemo u potpuno-

sti dati konačnu i realnu ocjenu.

Kakvi su daljnji planovi?

Ako se osvrnemo na temeljni dokument, onaj kojim je tečaj iniciran i koji je potpisana na Konferenciji Američko-jadranske povelje u Splitu krajem 2016., možemo reći da smo na pravom putu ka ostvarenju prve faze provedbe plana. Sljedeće što nas čeka, kad budu u potpunosti stvoreni uvjeti za to, druga je faza, tj. ustrojavanje Odjela za međunarodnu Dočasničku izobrazbu (International NCO Section), čiji će cilj biti razvoj i provedba izobrazbe dočasnika, odnosno provedba dvosemestralne izobrazbe dočasnika na engleskom jeziku. Trenutačno je to naša četvrta razina dočasničke izobrazbe, Visoka dočasnička izobrazba. Budući da se provodi samo

na hrvatskom jeziku, limitirana je na participiranje polaznika iz zemalja iz našeg bliskog okruženja. Isto tako, možemo slobodno reći da su ambicije velike, ali kao što sam na početku istaknuo, izobrazba se neupitno mora razvijati. Ona je promjenjiva, prati trendove i dostignuća u svim područjima, i vojnim i znanstvenim i tehničkim.

Ima li na tečaju sadržaja koji dočasnike pripremaju za rad u međunarodnim misijama i NATO-ovim zapovjedništvima? Gledajući bogate životopise i profile dočasnika koji su počudili tečaj, može se samo s pohvalom istaknuti da svi imaju iskustva iz međunarodnih misija, a nekolicina i iz rada u NATO-ovim zapovjedništvima, što također vrijedi i za instruktore i predavače. Većina ih je bila ili trenutno dolazi s pozicijama u NATO-ovim

zapovjedništvima. Bez obzira na sadržaj, bila je to velika razmjena iskustava na objema stranama i mogla je polučiti samo korist i za polaznike i za instruktore.

Velik je poticaj dala suradnja s prvim dočasnikom ACO NATO-a časničkim namjesnikom Davorom Petekom.

Moram mu zahvaliti na iznimnoj suradnji i velikoj potpori. Od samog je početka njegova uloga bila velika. Neke bismo kontakte jako teško ostvarili bez njegove pomoći, a zaslужan je također za velik dio promidžbe, pri čemu mislim ponajprije na onaj dio prema članicama NATO-a. Na kraju moram istaknuti, bez obzira na to što je već više puta rečeno, kako je i njegov izbor na tu iznimno važnu dužnost samo potvrda kvalitete dočasnika i OSRH u cjelini.

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

**časnički namjesnik
Davor PETEK, prvi
dočasnici ACO-a**

Znanja dočasnika danas moraju biti puno veća pa je tečaj definitivno i odraz njihove sve veće uloge u vojskama zemalja NATO-a. Za početak, ovdje se unutar dvotjednog tečaja polaznicima daje šira, strateška slika: što radi NATO, što rade NATO-ove institucije vezano uz izobrazbu, što rade susjedne zemlje, koje su inicijative... Cijela inicijativa, iako pokrenuta u sklopu Američko-jadranske povelje, vezana je i uz potrebe Saveza. Trenutačno u Europi, osim u NATO-ovoј Školi u Oberammergauu te određenih tečajeva u Švicarskoj, nemamo instituciju koja provodi dugoročnije tečajeve koji daju specifična znanja i vještine ove razine. Oružane snage RH neće biti jedine oružane snage koje će u budućnosti raditi na tom projektu, ali bit će domaćin akademije koja će pružiti specifična znanja za dužnosti unutar dočasničkih zborova, a vezano na temeljne NATO-ove dokumente. Hoće li se i druge članice NATO-a i partnerskih zemalja priključiti vidjet ćemo, ali vjerujem da će biti tako. Uostalom, jedan je od razloga mojeg posjeta i posjeta zapovjednika SACEUR-a generala Curtisa M. Scaparottija Hrvatskoj i potpora ovom projektu. Jasno dajemo do znanja da je tečaj usklađen sa smjerom razvoja Dočasničkog zbora kako ga vidi NATO i da će Savez za njega pružiti potporu ne samo Hrvatskoj, nego i drugim članicama Američko-jadranske povelje. Lako sam ovdje kao predavač, naravno da će neka iskustva i lekcije s tečaja sigurno donijeti u ACO. Uostalom, svakodnevno dobivamo upite iz NATO-ovih članica i partnera o načinima najboljeg i najjednostavnijeg razvijanja dočasničkih zborova i sustava dočasnicike izobrazbe. Naučene lekcije o procesu razvoja tečaja, a danas-sutra o procesu njegove NATO certifikacije, koje dobijemo iz Hrvatske i drugih članica, a vezane su uz tečaj, lako možemo proslijediti naciji koja postavi pitanje. Štoviše, dok god se tečaj razvija u smjeru kako NATO vidi dočasničke zborove, ACO ne samo da hoće, nego i mora pružiti potporu tečaju jer je u interesu Saveza da projekt u potpunosti zaživi.

Teme tečaja:

Predavanja instruktora i gostiju predavača fokusirana na mjesto i ulogu prvih dočasnika na razini bojne i više:

- međunarodno ratno pravo
- organizacija stožera (združenih stožera)
- vođenje u međunarodnom okruženju
- uloga i odgovornosti prvih dočasnika
- odnos prvog dočasnika i zapovjednika
- uloga prvog dočasnika u procesu vojnog odlučivanja
- principi vođenja
- *gender perspective* – NATO Bi-Sc Directive 40-1
- komuniciranje, priprema prezentacije, kulturne različitosti
- NATO Bi-Sc Directive, koju su potpisala oba saveznička zapovjednika (ACT i ACO), a koja definira profesionalni razvoj vojnika i dočasnika članica NATO-a i Partnerstva za mir te izmjene i dopune koje će stupiti na snagu tijekom ove godine
- koncept *Command Team*

**časnički namjesnik Mario MATELJIĆ,
prvi dočasnici OSRH**

Važna početna činjenica vezana uz tečaj jest da Dočasnici lanac potpore, odnosno sustav prvih dočasnika od razine voda do razine OSRH, općenito postoji i razvija se već gotovo dvadeset godina. Naša iskustva iz Domovinskog rata i rada u međunarodnom okruženju, od misija do NATO-ovih stožernih struktura, omogućila su nam da možemo organizirati i ponuditi tečaj unutar Američko-jadranske povelje. U tečaj su uključeni prvi dočasnici razine bojne i više, dakle, ljudi koji na određen način utječu na događaje i procese u svojim postrojbama. Značaj i koncept tečaja dobro se može vidjeti kad pogledamo strukturu predavanja i imena predavača. Evo i jednog primjera: današnje moderne NATO-ove koncepcije snažno podupiru Command Team, dakle odnos zapovjednika i prvog dočasnika. Ovdje zajedno predaju zamjenik zapovjednika HKoV-a general-bojnik Siniša Jurković i prvi dočasnici HKoV-a časnički namjesnik Dario Rosić, koji će moći prenijeti iskustva i znanja u radu na svojoj operativno-strateškoj razini grane u kojoj prvi dočasnici komuniciraju ne samo sa svojim zapovjednicima, nego i s načelnicima uprave i slično. Da bi prvi dočasnici to uspješno radili, moraju steći određene vještine i znanja koja smo ugradili u ovaj tečaj. Što se tiče Hrvatskog vojnog učilišta, ono je središte ukupnog znanja dočasnika i časnika OSRH. Za nas je najbitnije da je tu Dočasnička škola i sve razine dočasničke izobrazbe, a u iniciranje tečaja išli smo vodeći se tim da Učilište može ponuditi najbolje što ima za njegovu organizaciju.

**časnički namjesnik
Miroslav Dulaj (Oružane
snage Slovačke Republike),
prvi dočasnici NATO-ove
Škole u Oberammergauu**

Uvijek pozdravljam sve inicijative pojedinih nacija, skupina nacija ili organizacija koje mogu dovesti do novih programa izobrazbe i obuke za dočasnike. Razlog tomu je veliki postotak djelatnih dočasnika u vojskama NATO-a i partnera, koji govori da uvijek ima mnogo prostora za napredak. Ono što radimo u NATO-ovojoj školi i u Školi za profesionalne dočasnike Švicarskih oružanih snaga (Swiss Armed Forces Professional NCO School) nije dovoljno, jer postoje potrebe i zahtjevi za obuku većeg broja ljudi. Inicijativu posebno pozdravljam i stekao sam pozitivne dojmove jer je tečaj međunarodni, s većim brojem nacija. Njegova je konceptacija vrlo kvalitetna što se može vidjeti jednim pogledom na raspored i predavače, koji su visokorangirani predstavnici oružanih snaga, i dočasnici i časnici.

učilištu "Dr. Franjo Tuđman", u cijelosti na engleskom jeziku, a namijenjen je u prvom redu dočasnicima na dužnostima prvog dočasnika bojne i višim. Izobrazbu su provodili instruktori iz članica Američko-jadranske povelje, zemalja promatrača Povelje te članica NATO-a. Polaznici su bili iz Hrvatske, Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, s Kosova te iz Makedonije i Slovenije. Hrvatska i OSRH čine se logičnim domaćinom, s obzirom na potvrđenu kvalitetu i iskustvo Dočasničkog lanca potpore i Dočasničkog zbora, kao i na kvalitetu izobrazbe dočasnika na Hrvatskom vojnom učilištu koja već godinama ima i međunarodni ugled. Uz obuku polaznika, onaj veliki, krajnji cilj tečaja vrlo je ambiciozan: da bude jedna od polaznih točaka za formiranje zajedničkog oblika završne izobrazbe dočasnika ne samo iz članica Američko-jadranske povelje, nego i iz svih zainteresiranih članica NATO-a.

Svojim je dolaskom projekt podržao i zapovjednik SACEUR-a general zbora Curtis M. Scaparotti, koji je u pratinji prvog dočasnika NATO-ova Zapovjedništva za operacije časničkog namjesnika Davora Peteka boravio na Hrvatskom vojnom učilištu, gdje je održao predavanje polaznicima Ratne škole "Ban Josip Jelačić", Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro" i Visoke dočasničke izobrazbe. Kako bi se stekao najbolji uvid u sve aspekte tečaja, Hrvatski vojnik razgovarao je s četvoricom istaknutih dočasnika, časničkih namjesnika, koji su sudjelovali u njegovoj organizaciji i provedbi: prvim dočasnikom ACO-a Davorom Petekom, prvim dočasnikom OSRH Mariom Mateljićem, prvim dočasnikom HVU-a Ivanom Grudenićem i prvim dočasnikom NATO-ove Škole u Oberammergauu Miroslavom Dulajem iz OS-a Slovačke. ■

Sudionici tečaja sa zapovjednikom HVU-a general-pukovnikom Slavkom Barićem

**brigadir Ivica RAGUŽ,
zapovjednik
Multinacionalne
bojne za potporu**

Koji je bio glavni cilj sudjelovanja OSRH na međunarodnoj vojnoj vježbi Saber Strike 2017 i koliko ste uspjeli u postizanju tog cilja?

Primarni cilj sudjelovanja OSRH na međunarodnoj vojnoj vježbi Saber Strike 2017 bilo je jačanje partnerstvog odnosa s oružanim snagama SAD-a. Preuzimanjem uloge vodeće nacije u Zapovjedništvu Multinacionalne bojne za potporu, Oružane snage RH prvi su se put našle u toj ulozi, što je bio poseban izazov i u planskoj i u provedbenoj fazi vježbe. Budući da je američki planer vježbe u zahtjevu za snage iskazao interes za logističke sposobnosti, u ime OSRH za glavnog nositelja zadaće određeno je Zapovjedništvo za potporu. U planskoj su fazi djelatnici ZzP-a sudjelovali na nizu međunarodnih planskih konferencija te je provedeno izviđanje glavne i alternativne cestovne rute razmjesta snaga, kao i vojnog poligona "Pabradé" gdje se naknadno provodila vježba. Na nacio-

nalnoj su razini također organizirane logističke konferencije, radionice i obuke po svim funkcionalnim područjima logistike i KIS-a.

Misija Multinacionalne bojne za potporu tijekom vježbe bilo je osiguranje logističke i zdravstvene potpore, sinkronizacija logističkih operacija s partnerima u skladu s ciljevima i zahtjevima vježbe te provedba različitih oblika obuke s pripadnicima oružanih snaga SAD-a.

Sudjelovanje na vježbi imalo je višestruke koristi za OSRH u cjelini, kao i za sve pojedince, u vidu stjecanja iskustva rada u međunarodnom okruženju. Razmjena iskustava i procedura u svakodnevnom radu te ostvarivanje neposrednog uvida u načine izvršenja zadaća od strane oružanih snaga drugih zemalja, vrlo su značajni za profesionalni razvoj pripadnika OSRH. Sad, kad je vježba gotova, sa sigurnošću mogu potvrditi da je primarni cilj OSRH u potpunosti ispunjen te da je partnerski

odnos s oružanim snagama SAD-a (prije svega Nacionalnom gardom Minnesota), umnogome unaprijeđen. Potvrda tomu su i mnoge pismene povale i posjeti američkih generala (general-pukovnik Timothy J. Kadavy – direktor Army National Guard; general-bojnik Timothy P. McGuire – zamjenik zapovjednika Američkog zapovjedništva za Europu i general-bojnik Richard C. Nash – zapovjednik Nacionalne garde Minnesota) Zapovjedništvu Multinacionalne bojne za potporu.

Vojni kamp nazvali ste po američkom nacionalnom heroju hrvatskog podrijetla Peteru Hercegu Tomichu. Kako ste došli na tu ideju?

Nakon podizanja kampa i u razgovoru s američkim partnerima dao sam prijedlog da hrvatski kamp nazovemo po američkom nacionalnom heroju hrvatskog podrijetla Peteru Hercegu Tomichu. Naime,

Ines BENKOVIĆ, snimio Josip CEBIĆ

Saber Strike 2017, provedena od 10. do 24. lipnja na vojnom poligonu "Pabradé" u Republici Litvi, bila je jedna od najvećih ovogodišnjih vježbi u organizaciji US EUCOM-a na kojoj su sudjelovali pripadnici Oružanih snaga RH. Pod zapovijedanjem brigadira Ivica Raguža, načelnika Odjela za planiranje Zapovjedništva za potporu, Oružane snage RH sudjelovale su u ulozi vodeće nacije u Zapovjedništvu Multinacionalne bojne za potporu (MN SPT BN). Sudjelovalo je ukupno pedeset devet pripadnika OSRH, među kojima i sedam žena, a dug put od Hrvatske do Litve prešli su kombinirano željeznicom i cestom...

Vježba Saber Strike 2017, koja je od 10. do 24. lipnja provedena na vojnom poligonu "Pabradé" u Republici Litvi, bila je jedna od najvećih ovogodišnjih vježbi u organizaciji US EUCOM-a na kojoj su sudjelovali pripadnici OSRH. Provodila se na prostoru Litve, Latvije, Estonije i Poljske, a uključivala je ukupno pet vježbi na zemljištu. Sudjelovale su snage 20 članica NATO-a s ukupno 11 000 pripadnika.

Pod zapovijedanjem brigadira Ivica Raguža, načelnika Odjela za planiranje Zapovjedništva za potporu, Oružane snage RH sudjelovale su u ulozi vodeće nacije u Zapovjedništvu Multinacionalne bojne za potporu (MN SPT BN). Sudjelovalo je

NA VJEŽBI US EUCOM-A ER STRIKE 17

on je služio u američkoj mornarici za vrijeme japanskog napada na luku Pearl Harbor 7. prosinca 1941., kad je, pod cijenu vlastitog života, spasio američku posadu od sigurne smrti. Američki predsjednik Franklin D. Roosevelt je 4. ožujka 1942. Tomichu posmrtno dodijelio najviše vojno odlikovanje, Medalju časti. Tomichevim imenom nazvana je i Visoka dočasnička akademija u Newportu – "Tomich Hall", priznanje "Peter Tomich" dodjeljuje se i najboljem polazniku američke Akademije, a jedan od brodova u pratnji nosača zrakoplova zove se USS "Tomich". Ideju su odlično prihvatali američki partneri, uključujući i spomenute generale, koji su i prije posjeta hrvatskom kampu imali informaciju o junačkom djelu P. H. Tomicha. Priča o P. H. Tomichu ima simbole i na neki način dodatno naglašava odlične partnerske odnose američke vojske i OSRH. Smatram da smo tu priču dodatno osnažili i oplemenili

odličnom suradnjom s američkim partnerima i profesionalno odrađenim zadaćama na međunarodnoj vojnoj vježbi Saber Strike 17.

Spomenuli ste da je na vježbi sudjelovalo i sedam žena. Koja je bila njihova uloga?

Velika mentalna snaga žena u vojski svakako je velika prednost. Žene koje su sudjelovale na vježbi imale su iznimno važne uloge u okviru Multinacionalne bojne za potporu. Zadaće u okviru Stožera Bojne, na dužnostima u Role 1 ili u okviru RSOM voda, odradivale su odgovorno i profesionalno. Ravnopravno s kolegama suočavale su se s izazovima kojih je bilo dosta tijekom dolaska na vojni poligon, a potom i na samoj vježbi. Moram istaknuti kako smo neke od najznačajnijih zadaća tijekom vježbe odradili upravo na njuhovu inicijativu. Kao rezultat takvog rada, od glavnog logističkog planera vježbe iz US EUCOM-a Mr. Scotta M.

Safera dobili smo ponudu da medicinska savjetnica iz sastava Stožera Multinacionalne bojne za potporu pukovnica Ružica Pavić-Kevrić, dr. med., preuzme planiranje zdravstvene potpore vježbe Saber Strike 2018. Kao zapovjednik postrojbe imao sam visoka očekivanja od svih pripadnika, bez razlike, no nakon vježbe mogu reći da su se sve pripadnice Multinacionalne bojne za potporu posebno istaknule.

Odvojenost od obitelji sastavni je dio vojnog poziva. Kako su se pripadnici vaše postrojbe nosili s tim izazovom?

Svaki je odlazak vojnika izvan graniča Lijepe Naše, a posebice u operacije potpore miru, za obitelj stresan i težak. Odvojenost od obitelji sastavni je dio vojnog poziva i vojna služba gotovo je nezamisliva bez potpore roditelja, supružnika i djece. U tom smislu može se reći da služenje domovini ima posebnu težinu, značenje i

odgovornost. Vjerujem i svjedok sam da obitelji znaju cijeniti naše doprinose, uloženo vrijeme i energiju u pomaganju onima koji su u određenom trenutku našu pomoći trebali. Posebno bih tu istaknuo ulogu majki i djece, koja određeni dio vremena moraju provesti bez oca, a čija je uloga u fazama odgoja i obrazovanja krucijalna. Zadnjih sam 14 godina prosječno četiri mjeseca godišnje bio odvojen od obitelji, i to zbog školovanja, tečajeva, sudjelovanja u operacijama potpore miru te na vojnim vježbama u zemlji i inozemstvu. Siguran sam da bez potpore, u prvom redu žene, pa i djece, fokusiranost na zadaće ne bi bila moguća. U tom smislu, svoj uspjeh u vojničkoj karijeri smatram uspjehom cijele obitelji i vjerujem da i drugi pripadnici OSRH dijele moje mišljenje. Stoga, uspjehe koje smo zajednički postigli na vježbi Saber Strike 2017 s ponosom želim podijeliti s članovima obitelji svih sudionika iz OSRH.

OSRH

Hrvatski kamp nazvan je po američkom nacionalnom heroju hrvatskog podrijetla Petru Hercegu Tomichu

IZJAVE SUDIONIKA

**pukovnik Ivica KORDIĆ,
načelnik Stožera
Multinacionalne
bojne za potporu**

**pukovnica Ružica PAVIĆ-
KEVRIĆ, dr. med., savjetnica
za zdravstvo u Zapovjedništvu
Multinacionalne bojne
za potporu**

Moja je uloga na vježbi Saber Strike 17 bila višestruka: kao izvršni časnik Multinacionalne bojne za potporu imao sam zadaću svakodnevno određivati prioritete pri izvršavanju svih postavljenih zadaća te davati jasne smjernice pripadnicima Stožera Bojne i podređenih postrojbi kako bi mogli pravodobno provesti u djelu sve zapovjednikove odluke i izvršiti njegove zapovijedi. U ulozi načelnika Stožera bio sam odgovoran za koordinaciju, usmjeravanje i nadziranje rada pripadnika Stožera, pravodobno planiranje zadaća, organiziranje aktivnosti i izvešćivanje o učinjenom. Obje su se navedene dužnosti spojile u ulozi zamjenika zapovjednika Bojne, pri čemu mi je zadaća bila davanje preporuka i savjeta zapovjedniku prilikom donošenja odluka te ga zamjenjivati kad je bio odsutan.

Sve postavljene zadaće na vježbi realizirale su se kroz proces donošenja vojne odluke, pri čemu su se iskustvo i kreativnost hrvatskih časnika upotpunjavali s profesionalnošću američkih pripadnika Stožera. Rad u Stožeru bio je tijekom vježbe organiziran 24 sata dnevno, a potpora manevarskim bojnim partnerskim oružanim snaga organizirana je i pružana preko Taktičkog operativnog centra (TOC). Sa zadovoljstvom sam u više navrata prezentirao organizaciju, rad i zadaće Stožera američkim, litavskim i ukrajinskim visokim časnicima, a s osobitim sam ponosom predstavio pripadnike i rad Stožera načelniku GS OSRH, zapovjedniku HKoV-a i zapovjedniku ZzP-a prigodom njihova posjeta kampu "Peter Herceg Tomich". Iako su izazovi rada u međunarodnom okruženju, u zahtjevnim terenskim i klimatskim uvjetima bili brojni, želim istaknuti kako je iskustvo koje smo ovom prilikom stekli neprocjenjivo. Bilo je veliko zadovoljstvo biti na čelu multinacionalnog Stožera i svakodnevno objašnjavati ostalim sudionicima vježbe kako smo u samo 72 sata postigli punu operativnu spremnost, uz istodobnu uspostavu kampa i pružanje potpore partnerskim oružanim snagama. Timski rad, usmjereno na zadaću i pravodobno izvršavanje zapovijedi bili su odlika multinacionalnog Stožera i mogu slobodno reći, ogledni primjer organizacije i rada Stožera Bojne. Iako se s dvadeset šest godina dje latne vojne službe u OSRH smatram prilično iskusnim časnikom, ovu ču vježbu istaknuti kao jedno od značajnijih iskustava u svojoj vojnoj karijeri.

Tijekom vježbe aktivno sam sudjelovala u svim stožernim aktivnostima, izradi priloga po zdravstvenoj potpori (Koncept zdravstvene potpore, Plan provedbe zemaljskog i zračnog MEDEVAC-a i postupanja u uvjetima masovnog stradavanja, MASCAL) i koordinaciji zdravstvene potpore među svim subjektima na vojnom poligonu "Pabrade" (NG Minnesota, oružane snage Portugala, Litve i Hrvatske), u civilnim zdravstvenim kapacitetima razine Role 3 u Vilniusu, kao i u provedbi obučnih aktivnosti prema planu obuke. Kako bi se zadaće realizirale sukladno NATO-ovim doktrinarnim načelima zdravstvene zdravstvene potpore, tijekom aktivnosti uvijek sam nastojala prepoznati tri bitna pokazatelja interoperabilnosti: osposobljenost osoblja (fokusirajući se na edukaciju i obuku), sredstva i materijali koje osoblje koristi te procedure koje primjenjuje u realizaciji zdravstvene potpore.

Radni sastanci čelnika zdravstvene službe svih oružanih snaga sudionika vježbe (SAD, Portugal i Litva) pridonijeli su kvaliteti izvedbe ciljeva vježbe i njihovoj analizi kroz uočena opažanja, a organizirala sam ih svakodnevno u kampu "Peter Herceg Tomich". Neprocjenjiva je vrijednost imati priliku živom riječu, opipom sredstava i provedbom procedura osvjeđočiti se u funkciranje sustava zdravstvene potpore različitih nacija, a jednakih doktrinarnih načela, i pritom iskreno uživati. Uživati, jer ovakvi susreti lako grade kvalitetne odnose i prijateljstva, a radi općeg dobra: sačuvati zdravlje i zdravstvenu sposobnost vojnika.

**satnik Nenad VEČENAJ,
personalni časnik u
2-136 CAB-u Nacionalne
garde Minnesota**

**pukovnica Tanja
TOPOL, dr. med.,
voditeljica Role 1**

Šest pripadnika HKoV-a bilo je uključeno u rad Stožera 2. oklopno-mehanizirane bojne 136. brigade Nacionalne garde Minnesota u sklopu MVV-a Iron Wolf 17, koja je bila sastavni dio MVV-a Saber Strike 17. Svrha je bila planiranje i provedba taktičkih operacija obrane oklopno-mehanizirane bojne. Hrvatski časnici integrirani su u Stožer 2-136 CAB-a te su uspješno izvršili sve zadaće vezane uz provedbu PDVO-a, izrade operativne zapovijedi sa svim prilozima te procedure praćenja tijeka operacije. Uz planiranje i provedbu taktičkih zadaća obrane, bili smo uključeni i u planiranje i provedbu RSOM operacija.

Najveći je benefit vježbe bio rad u multinacionalnom okruženju, razmjena znanja i iskustava sa Stožerom 2-136 CAB-a te uvježbavanje interoperabilnosti s oružanim snagama SAD-a. S obzirom na to da je Stožer 2-136 CAB-a sastavljen od novoprdošlih pripadnika oružanih snaga SAD-a, hrvatski časnici istaknuli su se znanjem i iskustvom, što je u provedbi vježbe najviše došlo do izražaja u planiranju MASCAL-a (S-1), planiranju budućih operacija (S-3), SOP-ovima logističkih izvješća i zahtjeva za popunu (S-4) te obuci pripadnika 2-136 CAB-a na multiband i HF radiouređajima te planiranju i organizaciji veza na razini Bojne (S-6). Pripadnici HKoV-a odlično su odgovorili na sve izazove, profesionalno izvršili sve zadaće, a prema izjavama zapovjednika 2-136 CAB-a pukovnika Jamesa Benson, bez integracije hrvatskih časnika vježba ne bi bila provedena na tako visokoj razini.

ukupno pedeset devet pripadnika OSRH, među kojima i sedam žena, a dug put od Hrvatske do Litve prešli su kombinirano željeznicom i cestom.

Multinacionalna bojna za potporu sastojala se od postrojbi OSRH te postrojbi oružanih snaga SAD-a i Norveške. Pripadnici OSRH, koji su većinom iz Zapovjedništva za potporu te manjim dijelom iz ostalih ustrojstvenih cjelina OSRH, popunjavali su dužnosti u Zapovjedništvu Multinacionalne bojne za potporu, RSOM vodu, KIS desetini i Role 1, a šest pripadnika pridodano je u Zapovjedništvo 2-136 CAB BN Nacionalne garde Minnesota. Multinacionalna bojna za potporu na vježbi je imala sposobnosti uspostave C2 sustava, transporta, pretvara, opskrbe gorivom, medicinske potpore razine

IZJAVE SUDIONIKA

OSRH

**satnik Heath
A. BERGMANN,
1. brigada za potporu,
časnik za vezu s
Brigadom za potporu
Pješačke divizije
u Multinacionalnoj
bojni za potporu**

Jeste li dosad sudjelovali na vježbi Saber Strike? Ako jeste, gdje i na kojoj dužnosti te kakva su vaša iskustva?

Prvi put sudjelujem na vježbi Saber Strike. Dosad je zadaća potpore povjeravana Nacionalnoj gardi ili postrojbama pričuvnog sastava.

Kako biste opisali suradnju američkih i hrvatskih vojnika na vježbi?

Hrvatsko-američko partnerstvo vezano uz Saber Strike započelo je prije nekoliko mjeseci, tijekom priprema za vježbu. Ključ uspjeha svakog partnerstva su poštovanje i komunikacija, bilo ovdje ili na poligonu "Pabradé". Najslikovitiji je primjer spremnost postrojbi da uče jedne od drugih, i s vojnog i s kulturnog aspekta. Zadaća potpore na poligonu "Pabrade" je rutinska, no za vojниke objiju zemalja ona je važno obučno iskustvo.

Kakvo je vaše iskustvo s kolegama iz OSRH?

Izvrsno. Puno sam naučio od časnika iz Multinacionalne bojne za potporu, posebice onih medicinske struke. Izrazito su me se dojmlili i pripadnici OSRH te njihova motivacija za učenje i korištenje svake prilike za obuku s američkim kolegama.

Što za vas znači biti dijelom tako velike vježbe i međunarodne koalicije?

Ova je vježba savršena prilika za moj osobni i stručni razvoj. Tijekom karijere dosad nisam imao priliku za obuku s NATO-ovim partnerima, pogotovo u potpori. Složenost procesa planiranja, zajedno s izazovom koordiniranja brojnih različitih elemenata, uistinu su me natjerali na usavršavanje sposobnosti.

Kakva je bila reakcija vaših vojnika?

Za naše je vojниke najdragocjenije zanimljivo zajedničko uvježbavanje s hrvatskim kolegama. Bilo da je riječ o uvježbavanju sanitetske službe ili terenskoj aktivnosti, našim je vojnicima iznimno korisno obučavati se s pripadnicima savezničkih oružanih snaga. Stečena kulturna i vojna iskustva bit će im dragocjena u nastavku karijere.

Imate li neku poruku za ljudе u Hrvatskoj?

Zahvaljujem vam na snažnoj odanosti vašim Oružanim snagama i NATO-ovoј misiji. Globalna sigurnost ovisi o sposobnosti članica NATO saveza da se obučavaju i sudjeluju u borbi kao tim te se radujemo intenziviranju partnerstva.

Role 1 te uspostave i održavanja KIS-a na razini Bojne. Za potrebe vježbe korištena su dva tegljača s poluprikolicama za transport kontejnera, kontejnerska dizalica, tri viličara, cisterna za gorivo, kombi i ambulantno vozilo te kontejneri s opremom.

Kako bi se postigla interoperabilnost sa snagama SAD-a, uoči vježbe proveden je niz zajedničkih obuka, među ostalim i na tehničkim sredstvima, posebice na pretovarnoj mehanizaciji. Provedene su obuke iz PDVO-a, pružanja prve pomoći, uporabe komunikacijsko-informacijskih sustava i radioprocudura, uvježbavanja procedura vezanih uz primanje i izdavanje goriva, iz topografije i čitanja UTM karata te rukovanja prekrajnjom mehanizacijom.

Uspješno provedene zajedničke obuke i međunarodna vojna vježba Saber Strike 2017 potvrda su uvježbanosti, interoperabilnosti, zajedničkog stožernog rada, dostignute razine spremnosti i ostvarene suradnje pripadnika američkih i hrvatskih oružanih snaga.

Pripadnici OSRH zadnji su napustili vojni poligon "Pabrade" i dokazali koliko su pouzdan i jak oslonac saveznicima i partnerima te koliko je logistika bitna karika u svim oružanim snagama. ■

POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

PRIPADNICI TOPNIČKO-RAKETNE PUKOVNIJE HKoV-a PROVELI SU NA POLIGONU "EUGEN KVATERNIK" JEDNO OD NAJATRAKTIVNIJIH BOJNIH GAĐANJA U ZADNJIH NEKOLIKO GODINA. NA GAĐANJU SU PROJEKTILE OD 122 MM UZ VATRU PRAĆENU GROMOGLASnim fijucima ispaljivali SVLR-i M-92 VULKAN...

ERUPCIJA V

Topnički rod OSRH teško da se od završetka Domovinskog rata nalazio u toliko intenzivnom razdoblju kao početkom ovog ljeta. Podsjetimo, 23. su lipnja pripadnici Topničko-raketne pukovnije HKoV-a prvi put na terenu u Hrvatskoj tehničkim gađanjem uspješno isprobali vatrenu moć i sve prednosti svojeg najmodernejeg oružja, samovoznih haubica PzH 2000. Nedugo nakon toga, Hrvatski vojnik nazoočio je novom topničkom spektaklu na poligonu "Eugen Kvaternik" kod

Slunja. Red je bio na *raketašima*, tj. pripadnicima Pukovnije koji se služe samovoznim višecijevnim lanserima raketa (SVLR). Na bojnom su gađanju projektili od 122 mm uz vatru praćenu gromoglasnim fijucima ispaljivali SVLR-i M-92 Vulkan. Pripadnici Pukovnije pokazali su kako iskoristavaju te mogućnosti paljbe i borbenе moći. Toliko snažne plotune s toliko ispaljivanih raketa nismo vidjeli već više godina. No, naravno, iza najatraktivnijeg dijela stajale su

dugotrajne pripreme, a ovaj smo put promatrati i terenski dio priprema. Topnici su na Slunju uspostavili Taktičko-operativno središte, a uoči ispaljivanja zajedno s tehnikom koja je uključivala i vozila za komunikacijsku i logističku potporu okupili su se u očekujućem području u kojem su i punili oružja i radili sve druge oblike pripreme. Oko vozila su se brzo i spretno kretale njihove posade. Vjerojatno je fizički najzahtjevниje

punjeno, jedna raketa teži 66,6 kilograma (s kutijom oko 90). Dakle, simulirali su terenske uvjete, reakciju na poziv za vatru i brz dolazak na mjesto gađanja. Iako smo od naših topničkih postrojbi navikli na poslovnu ozbiljnost prilikom takvih demonstracija njihove vatrene moći, atmosfera na paljenjem položaju, dijelu poligona na kojem topnici i raketaši uobičajeno postavljaju svoja oružja, doimala se još napetijom. Mnogo obuke i uvježbavanja sažima se

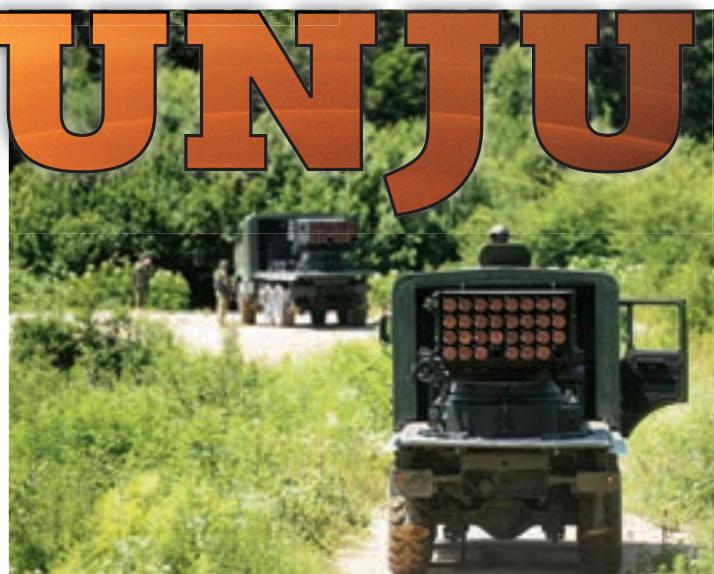
Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

VULKANA NA SLUNJU

u minute, što uključuje i prva, pojedinačna gađanja. Vrhunac je nastupio s rafalom. S radiouređajem od motritelja se moglo čuti da hrvatski raketaši nisu bili samo gromoviti, nego i precizni, rakete su pale tamu gdje su i trebale.

Jedan je od razloga sve intenzivnijeg uvježbavanja SVLR-ovaca Topničko-raketne pukovnije i taj da bi uskoro mogli biti upućeni izvan Hrvatske. Naime, u Hrvatskom je saboru donesena Odluka o sudjelovanju OSRH u sklopu aktivnosti Ojačane prednje prisutnosti (*Enhanced Forward Presence*) NATO-a u Republici Poljskoj. Sukladno Odluci, u okviru borbene skupine pod vodstvom Sjedinjenih Američkih Država, u Poljsku bi u 2017. i 2018. godini trebalo biti upućeno do 90 pripadnika OSRH uz mogućnost rotacije. Taj se broj odnosi upravo na bitnicu samohodnih višecijevnih lansera raketa, što bi značilo i prvo upućivanje tako kompleksnog oružnog sustava u NATO-ovu aktivnost.

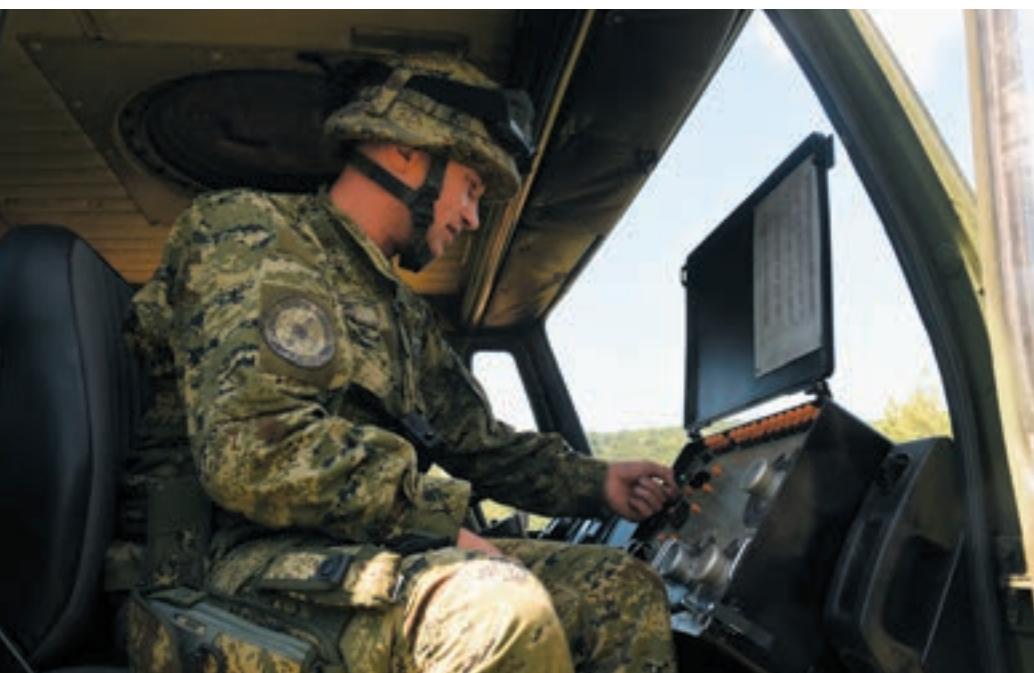
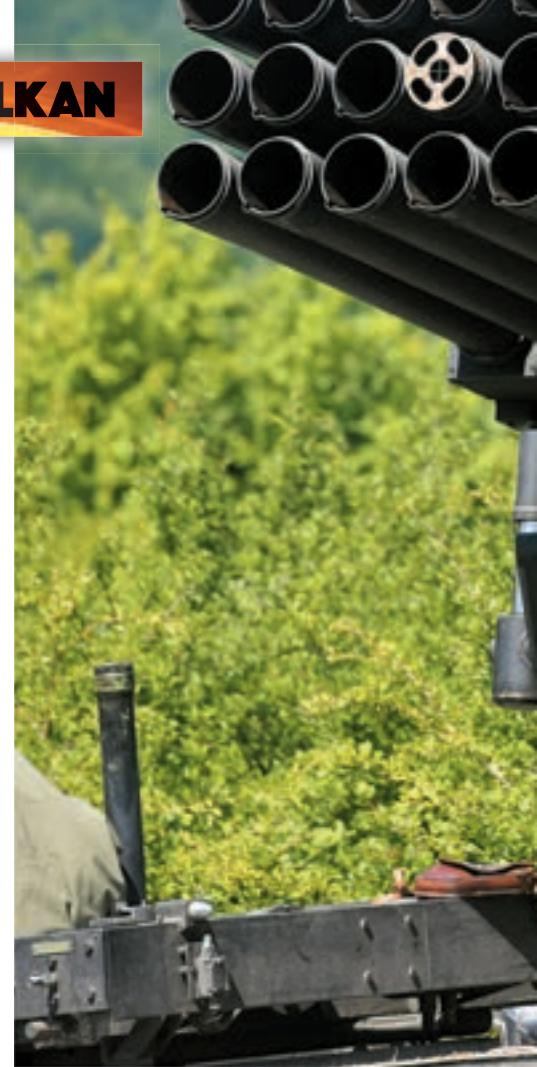

POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

TAKTIČKO-TEHNIČKI PODACI SVLR M-92 VULKAN

Borbena masa:	21 360 kg
Broj članova posade:	5
Kalibar lansirnih cijevi:	122 mm
Broj lansirnih cijevi:	32
Oružje je opremljeno punjačom pričuvnog punjenja s 32 raketama	
Dužina lansirnih cijevi:	3000 mm
Način ispaljivanja raketa:	iz kabine vozila; iz zaslona 25 m od vozila
Razmak ispaljivanja raketa:	rafnalno 0,5 sec
Najmanji razmak kod pojedinačnog ispaljivanja:	0,5 sec
Okomito polje djelovanja:	0 stupnjeva - 50 stupnjeva
Vodoravno polje djelovanja:	L 120 stupnjeva; D 120 stupnjeva
Maksimalna brzina vozila na putu I. kategorije:	do 80 km/h
Maksimalna brzina po makadamu:	do 20 km/h
Maksimalni uspon:	40 stupnjeva
Maksimalni bočni nagib:	15 stupnjeva
Potrošnja goriva na 100 km:	do 40 litara
Regulacija pritiska u gumama iz kabine:	od 0,5 - 4 bara
Konfiguracija pogonske skupine:	6 x 6
Autonomija kretanja s punim spremnicima:	oko 500 km

sklopu aktivnosti Ojačane prednje prisutnosti (*Enhanced Forward Presence*) NATO-a u Republici Poljskoj. Sukladno Odluci, u okviru borbene skupine pod vodstvom Sjedinjenih Američkih Država, u Poljsku bi u 2017. i 2018. godini trebalo biti upućeno do 90 pripadnika OSRH uz mogućnost rotacije. Taj

se broj odnosi upravo na bitnicu samohodnih višecijevnih lansera raketa, što bi značilo i prvo upućivanje tako kompleksnog oružnog sustava u NATO-ovu aktivnost i dodatnu odgovornost za Pukovniju. U tom slučaju, sve moguće pripreme i ispitni još će se intenzivirati, ali vjerujemo da je to i pravi izazov za raketaše. ■

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA

Izmještanje snaga i tehnike OSRH na područje provedbe vježbe počelo je krajem lipnja

SABER GUARDIAN VJEŽBA JAČANJA SAVEZNIKA

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA SABER GUARDIAN 17 PROVODI SE OD 25. LIPNJA DO 25. SRPNJA NA TERITORIJU MAĐARSKE, RUMUNJSKE I BUGARSKE. SUDJELUJE VIŠE OD 25 TISUĆA PRIPADNIKA POSTROJBI ORUŽANIH SNAGA SAD-a U EUROPPI I DVADESET DVITU SAVEZNIČKIH I PARTNERSKIH ZEMALJA, MEĐU KOJIMA I 258 PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA RH. NAŠE ĆE ORUŽANE SNAGE U OKVIRU SABER GUARDIANA 17, KOJI OBUXVAĆA DESET RAZLIČITIH VJEŽBI, SUDJELOVATI NA VJEŽBAMA GETICA SABER, BRAVE WARRIOR I BLACK SWAN...

Pripadnici Oružanih snaga RH od 25. lipnja do 25. srpnja sudjeluju na međunarodnoj vojnoj vježbi Saber Guardian 17, koja se provodi na teritoriju Mađarske, Rumunjske i Bugarske. Riječ je o vježbi Zapovjedništva kopnene vojske SAD-a u Europi (USAREUR) u crnomorskoj regiji. Svrlja vježbe promicanje je stabilnosti i sigurnosti na području Crnog mora, jačanje partnerskih sposobnosti, unapređenje povjerenja i razvoj interoperabilnosti oružanih snaga savezničkih i partnerskih zemalja. Cilj vježbe je

demonstriranje spremnosti kolektivne obrane, koja će se provesti kroz klaster vježbi Tobruk Legacy, Peace Sentinel, Eagle Sentinel, Mascot, Dacian Guardian, Getica Saber, Black Swan, Brave Warrior, Swift Response i Dragon Guardian. Na vježbi Saber Guardian 17 sudjeluje više od 25 tisuća pripadnika postrojbi oružanih snaga SAD-a u Europi i dvadeset dviju savezničkih i partnerskih zemalja. Oružane snage RH sudjelovat će na vježbama Getica Saber, Brave Warrior i Black Swan s ukupno 258 pripadnika.

Najveći dio snaga HRVCON-a, stožerno osoblje, Mechanizirana satnija i Tenkovski vod kao primarna obučna skupina te namjenski organizirani Logistički vod i tim ocjenjivača kao sekundarne obučne skupine bit će raspoređeni na vojnem poligonu "Cincu" u Rumunjskoj, a na vojnem poligonu "Újdörög", vojnoj bazi "Tata" i u zrakoplovnoj bazi "Szolnok" u Mađarskoj predviđeno je sudjelovanje HRVCON-a iz sastava Zapovjedništva specijalnih snaga i Središnjice za obavještajno djelovanje. Oružane

Napisao i snimio Goran LATINOVIĆ

Svrha međunarodne vojne vježbe Saber Guardian 17 promicanje je stabilnosti i sigurnosti na području Crnog mora, jačanje partnerskih sposobnosti, unapređenje povjerenja i razvoj interoperabilnosti oružanih snaga savezničkih i partnerskih zemalja. Cilj vježbe je demonstriranje spremnosti kolektivne obrane, koja će se provesti kroz klaster vježbi Tobruk Legacy, Peace Sentinel, Eagle Sentinel, Mascal, Dacian Guardian, Getica Saber, Black Swan, Brave Warrior, Swift Response i Dragon Guardian. Na vježbi Saber Guardian 17 sudjeluje više od 25 tisuća pripadnika postrojbi oružanih snaga SAD-a u Europi i dvadeset dviju savezničkih i partnerskih zemalja. Oružane snage RH sudjelovat će na vježbama Getica Saber, Brave Warrior i Black Swan.

GARDIAN 17 ČKIH KAPACITETA

snage RH imat će također svoje predstavnike u Zapovjedništvu Multinacionalne divizije smještene u Novom Selu u Bugarskoj.

MVV GETICA SABER U RUMUNJSKOJ

Getica Saber, međunarodna vojna vježba pod okriljem Saber Gardiana, u cijelosti se provodi na vojnem poligonu "Cincu" u Rumunjskoj od 10. do 15. srpnja. Na njoj će pripadnici naše Mehanizirane satnije Gardijske mehanizirane brigade i Tenkovskog voda Gardijske oklopno-mehanizirane brigade sudjelovati u sastavu Mehanizirane bojne oružanih snaga SAD-a. Uz američke i hrvatske vojниke, sudjelovat će i pripadnici oružanih snaga Armenije, Crne Gore, Rumunjske i Ukrajine.

Izmještanje snaga i tehnike OSRH na područje provedbe vježbe počelo je krajem lipnja, a na vojni poligon "Cincu" kao prethodnica kontingenta najprije su stigli u ime HKoV-a pripadnici Gardijske mehanizirane brigade, na čelu sa zapovjednikom 1. satnije 1. mehanizirane bojne Tigrovi satnikom Markom Krpanom i

časnikom u Zapovjedništvu vojnog poligona bojnikom Miroslavom Katušom. U prethodnici Zapovjedništa za potporu bili su pripadnici Logističkog voda koji su uspostavili vojni kamp za prihvat glavnine snaga koje sudjeluju na vježbi. Osnovu kampa čine vojni šatori Alaska, a prema riječima zapovjednice Voda poručnice Martine Matačović Barun, riječ je o tipu šatora namijenjenom za smještaj vojnika, kapaciteta 20 Arm-O-Bunk kreveta te s uređajem za grijanje i hlađenje. Osim šatora za smještaj, tu je i dnevni boravak te ured Zapovjedništa Satnije. Sastavnica Zapovjedništa za potporu nakon uspostave kampa vratila se u Hrvatsku te će se u Rumunjsku ponovno uputiti 18. srpnja radi demontaže kampa, dok će prethodnica 1. satnije 1. bojne Tigrovi osiguravati dolazak i prihvat sudionika i tehnike. Cjelokupan sastav HRVCON-a koji sudjeluje na vježbi stigao je na vojni poligon "Cincu" 4. srpnja. Kompozicija vlaka s ukupno 30 vozila Hrvatske kopnene vojske stigla je u kasnim večernjim satima 7. srpnja na ranžirni kolodvor željezničke postaje Voila u Rumunjskoj

Vojni poligon "Cincu", Združeno nacionalno obučno središte OS-a Rumunjske, ujedno mjesto provedbe međunarodne vojne vježbe Getica Saber, smješten je u središnjem dijelu zemlje, u podnožju planinskog lanca Karpata, sa sjevera i juga omeđen turističkim područjem Sâmbăta. Proteže se na površini 16 km x 9 km, a prosječna nadmorska visina iznosi 500 m. Prevladavaju brežuljkasto-brdska reljefna obilježja, izrazito pogodna za provedbu taktičkih aktivnosti oklopno-mehaniziranih postrojbi.

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA

Kamion Iveco Trakker s kontejnerom za NBK mobilnu dekontaminaciju - MPD 100

OSRH na vježbi Saber Guardian 17, u okviru vježbe Getica Saber predstavlja stožerno osoblje, Mechanizirana satnija i Tenkovski vod kao primarna obučna skupina te namjenski organiziran Logistički vod, kao i namjenski organizirane snage Bojne NBKO i tim ocjenjivača razmješteni na vojnom poligoni "Cincu" u Rumunjskoj.

Hrvatske snage na vojnem poligonu "Újdörögd", bazi "Tata" i zrakoplovnoj bazi "Szolnok" u Mađarskoj predstavlja sastav Zapovjedništva specijalnih snaga i Središnjice za obavještajno djelovanje.

Oružane snage RH imat će svoje predstavnike i u Zapovjedništvu Multinacionalne divizije smještene u Novom Selu u Bugarskoj.

Naše snage na vježbi Getica Saber predstavlja 1. satnija 1. bojne Tigrovi Gardijske mehanizirane brigade. U napadnim i obrambenim operacijama hrvatski će Tigrovi vježbu provoditi zajedno s američkim snagama na istom pravcu vježbovnih djelovanja.

staje Voila u Rumunjskoj, 15 km od poligona "Cincu", a već idućeg jutra započeo je istovar. S vagona teretnog vlaka skinuto je 13 borbenih vozila Patria, po jedno sanitetsko i Recovery vozilo Patria, četiri tenka M-84, jedno vozilo AMTV, cisterna za vodu i dva kamiona Iveco Trakker – nosača kontejnera iz sastava Bojne NBKO, vozilo – autoradiionica za tenkove M-84, vozilo Puch, četiri kamiona MAN za prijevoz ljudstva i opreme te cisterna za gorivo.

Getica Saber prvi je veliki korak u provjeri sposobnosti Hrvatske kopnene vojske u nekoliko ključnih operativnih sposobnosti. Na prvom je mjestu sposobnost logističkog osiguranja, pri čemu potpora vojnoj postrojbi mora do najsitnjeg detalja organizirati pripremu transporta, ukrcaj borbene i neborbene tehnike, tranzit kroz nekoliko zemalja s težištem na osiguranju transporta, iskrcaj borbene i neborbene tehnike, pokazati sposobnost rješavanja problema, prebaciti opremu i vozila do

nacionalnog kampa, osigurati gorivo, mazivo i sposobnosti tehničkog održavanja vlastitim snagama te potporu zemalja partnera. Dakle, organizacija i provedba transporta treba odgovoriti na niz pitanja vezano uz sigurno prebacivanje zahtijevanim pravcem kretanja uz osiguravanje borbene i neborbene tehnike nacionalne sastavnice. Jednako je važna

"Težište vježbe na prikazu je združenih i kombiniranih sposobnosti te naglašavanju kolektivne spremnosti za obranu od agresije na području regije. Vježba Saber Guardian 17 povećat će interoperabilnost kopnenih snaga na svim razinama. Tijekom vježbe, zajedno kao tim moramo pokazati da su naše oružane snage sposobne kombinirati svoje komponente i djelovati kao vjerodostojan čimbenik odvraćanja. Razmjena ideja i iskustava bit će jedan od stožernih elemenata vježbe, a siguran sam da će naučeno unaprijediti našu buduću suradnju i predanost," istaknuo je brigadni general Gheorghe Vișan, zapovjednik 2. pješačke divizije rumunjskog OS-a.

i sigurnost ljudstva i opreme na stranom teritoriju, kao i sanitetsko osiguranje svakog pripadnika HRVCON-a koji se nalazi na području neke druge zemlje pružanjem hitne medicinske pomoći i zbrinjavanjem. Ono uključuje iskustvo i stručnost medicinskog tima koji je upućen na zadaću, ispravnost i funkcionalnost medicinske opreme, mogućnost oslanjanja na oružane snage zemalja partnera ili, u ovom slučaju, zemlju domaćina koja organizira međunarodnu vojnu vježbu.

Vježbu je otvorio 7. srpnja brigadni general Gheorghe Vișan, zapovjednik 2. pješačke divizije OS-a Rumunske, prigodno se obrativši postrojenim postrojbama: "Zadovoljstvo mi je otvoriti međunarodnu vojnu vježbu Saber Guardian 17, koja se provodi u Rumunjskoj, Mađarskoj i Bugarskoj. U ime Glavnog stožera OS-a Rumunske, Zapovjedništva Kopnene vojske i mojih prijatelja iz 2. pješačke divizije Getica želim vam sređu dobrodošlicu u Združeno nacionalno obučno središte 'Cincu'. Saber Guardian 17 glavni je obučni događaj američkih snaga u Europi i ostalih sudionica, koje će pod jedinstvenim zapovijedanjem izgrađivati spremnost i interoperabilnost provodeći niz vojnih zadaća u potpori sigurnosti i stabilnosti crnomorske regije. Težište vježbe na prikazu je združenih i kombiniranih sposobnosti te naglašavanju kolektivne spremnosti za obranu od agresije na području regije." General Vișan istaknuo je i kako su vježbe, bez obzira na vrstu ili razinu, dobra prilika za razmjenu iskustava i ideja, te kako će i ova istodobno biti u službi jačanja multinacionalnih, regionalnih, kombiniranih i partnerskih kapaciteta. "Vježba Saber Guardian 17 povećat će interoperabilnost kopnenih snaga na svim razinama. Tijekom vježbe, zajedno kao tim moramo pokazati da su naše oružane snage sposobne kombinirati svoje komponente i djelovati kao vjerodostojan čimbenik odvraćanja. Razmjena ideja i iskustava bit će jedan od stožernih elemenata vježbe, a siguran sam da će naučeno unaprijediti našu buduću suradnju i predanost," istaknuo je na kraju general Vișan. ■

MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA

Raketna topovnjača RTOP-41 "Vukovar" sudjelovala je u drugoj polovini lipnja u međunarodnoj vojnoj vježbi ADRION 17 CAX/LIVEX. Riječ je o združenoj vojnoj vježbi zemalja Jadransko-jonske inicijative (Albanija, Crna Gora, Grčka, Hrvatska, Italija i Slovenija) koja se provodi od 2006. godine s ciljem jačanja veza i razumijevanja među ratnim mornaricama tih zemalja te razvijanja interoperabilnosti u provedbi pomorskih operacija...

RTOP-41 "VUKOVAR" NA VJEŽBI

Raketna topovnjača RTOP-41 klase Helsinki duga je 45 m, širine je 8,9 m, a brzina koju doстиže iznosi 32 čvora. U vježbi ADRION, osim u Hrvatskoj 2014., sudjelovala je 2010. u Italiji, 2012. u Sloveniji, 2013. u Grčkoj te u Albaniji 2015. godine.

Raketna topovnjača RTOP-41 "Vukovar" isplovila je iz luke Lora 18. lipnja prema Grčkoj. Odredište je bilo luka Souda, u prefekturi Khania na zapadnom dijelu otoka Krete. Luka je bila baza međunarodne vojne vježbe ADRION 17 CAX/LIVEX koja se od 20. do 30. lipnja održala u grčkom teritorijalnom moru. Riječ je o zdru-

Pripremio Domagoj VLAHOVIĆ, foto: Hellenic Navy

VJEŽBA ADRION 17

BRODOVI NA VJEŽBI

- Grčka: fregata HS "Adrias" (F 459)
- Albanija: ophodni brod ALS "Lissus" (P-133)
- Italija: korveta ITS "Cigala Fulgori" (P-490)
- Hrvatska: raketna topovnjača "Vukovar" (RTOP-41)
- Crna Gora: fregata MNE P-34
- Slovenija: ophodni brod SVN "Triglav" (11)

napada na moru, prikupljanje podataka, raščlambu i stvaranje operativne slike, manevriranje brodovima u skupini, planiranje i provedbe komunikacija zapovjednih mjeseta i skupine, provedbu pomorskog presretanja i prekrcaja na sumnjivi brod, popunu brodova na moru, traganje i spašavanje i izvlačenje ozlijedjenih s broda, te provedbu bojnog gađanja na površinski cilj. Vježba je bila podijeljena u četiri

osnovne faze: okupljanje snaga u mornaričkoj bazi "Kreta", računalno podržana vježba (CAX) i obuka osoblja u NATO-ovu operativnom obučnom središtu za pomorsko presretanje (NMIOTC) u bazi "Kreta", LIVEX vježba na moru te završetak vježbe s raščlambom u NMIOTC-u. Nakon uspješno provedene vježbe "Vukovar" se s posadom 2. srpnja vratio u ratnu luku Lora u Splitu. ■

NAJBOLJI VOJNIK I DOČASNIK TRAVNJA I SVIBNJA 2017.

PRIZMANJA ZA PROFE PREDAN I SAVJESTAN

Načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general zbora Mirko Šundov uručio je 5. srpnja priznanja najboljim vojnicima i dočasnicima Oružanih snaga za travanj i svibanj 2017. godine. Svečanost je, u nazočnosti prvog dočasnika Oružanih snaga RH časničkog namjesnika Marija Mateljića i prvih dočasnika postrojbi iz kojih dolaze nagrađeni, organizirana u prostorijama Glavnog stožera Oružanih snaga RH. Priznanja za izvanredne postignute rezultate primili su najbolji vojnik travnja razvodnik Tomislav Tilović, najbolji dočasnik travnja nadnarednik Dražen Henc, najbolji vojnik svibnja vojnik Filip Hulina i najbolji dočasnik svibnja časnički namjesnik Emin Menoski.

Četvorica pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske proglašena su najboljim vojnicima i dočasnicima za travanj i svibanj 2017., a priznanje su dobili za profesionalan, predan i savjestan rad u svojim postrojbama, ali i u međunarodnim aktivnostima Oružanih snaga RH.

RAZVODNIK TOMISLAV TILOVIĆ trenutačno se nalazi u Afganistanu, gdje sudjeluje u misiji potpore miru Odlučna potpora kao dio 6. hrvatskog kontingenta. Strijelac je u 1. desetini 3. voda 6. HRVCON-a te svakodnevno angažiran na redovnim zadaćama pratnje vojnih i civilnih savjetnika. Tijekom rada pokazao je visoku profesionalnost u odnosu prema nadređenima i savjetnicima koje prati i o čijoj se sigurnosti brine te je zbog kvalitetno održenih zadaća u nekoliko navrata pohvaljivan. Razvodnik Tilović primjer je ostalim vojnicima u sastavu Voda, kao i Multinacionalne

Priznanja za izvanredne rezultate, za profesionalan, predan i savjestan rad u svojim postrojbama, ali i u međunarodnim aktivnostima Oružanih snaga RH, primili su najbolji vojnik travnja razvodnik Tomislav Tilović, najbolji dočasnik travnja nadnarednik Dražen Henc, najbolji vojnik svibnja vojnik Filip Hulina i najbolji dočasnik svibnja časnički namjesnik Emin Menoski...

OJI, snimio Stjepan BRIGLJEVIĆ

ESIONALAN, RAD

SATNJE. Posebno je angažiran na održavanju opreme i naoružanja za koje je Vod zadužen, u prvom redu na održavanju strojnica koje su jedno od važnijih naoružanja u njegovu sastavu. Pomaže ostalim pripadnicima pri održavanju opreme, kao i vozačima na održavanju vozila koja su u svakodnevnoj uporabi, pri čemu pokazuje visoku motiviranost i samoinicijativu. Kao jedan od pripadnika Voda, svojim pozitivnim stavom, motivacijom i zalaganjem uvijek radi na pravilnom izvršavanju zadaća i funkcioniranju cijelog sustava rada. Primjer je izvrsnosti hrvatskog vojnika koji je motiviran, obučen i spremjan za obnašanje odgovornih dužnosti te uz svoje redovne zadaće vezane uz obranu i osiguranje baze, obavlja i niz dodatnih zadaća. Profesionalnost, požrtvovnost i hrabrost koju iskazuje, posebno u zahtjevnim situacijama u međunarodnom okruženju, na čest je njemu, svim pripadnicima 6. HRVCON-a i Oružanim snagama Republike Hrvatske te zbog toga nosi titulu najboljeg vojnika travnja 2017. godine.

NADNAREDNIK DRAŽEN HENC dočasnik je za izobrazbu u Središnjici za upravljanje osobljem. Tijekom ožujka i travnja 2017. intenzivno je sudjelovao u pripremama za provedbu prve razine dočasnicike izobrazbe (IRV). Bio je angažiran kroz sve etape zadaće, sudjelujući u pripremi, odnosno izradi Plana za testiranja svih kandidata za IRV, provedbi samog testiranja i, u koničnici, bodovanju i odabiru kandidata. Ovogodišnje testiranje i odabir

kandidata provedeni su u skladu s novim Pravilnikom o izobrazbi te prema novom programu provjere sposobljenosti kandidata za počinjanje prve razine slijedno rastuće dočasnicike izobrazbe. Zadaća je na kraju uspješno izvršena zahtijevajući u velikoj mjeri i zalaganju nadnarednika Henga. Uz prioritetnu zadaću odabira kandidata za IRV te uz sve dodatne aktivnosti, usporedno se pripremao i za 16. Prvenstvo Oružanih snaga RH u orientacijskom trčanju, na kojem je osvojio prvo mjesto na dugoj stazi te drugo na kratkoj stazi. Najboljim rezultatom u konkurenciji od 50 najboljih pripadnika OSRH, dokazao je kako se volja, zalaganje i upornost isplate te može biti primjer svim dočasnicima u Oružanim snagama RH. Primjernim radom, ponašanjem, zalaganjem i vojničkim izgledom služi za primjer drugim dočasnicima i kolegama u Središnjici za upravljanje osobljem.

VOJNIK FILIP HULINA strijelac je u Počasno-zaštitnoj bojni. Pokazuje iznimnu motivaciju i zalaganje, nesebičnost u obnašanju službe te sposobnost i spremnost za izvršenje svih, pa i najtežih vojničkih zadaća i zadaća postrojbe. Tijekom svibnja uložio je iznimran fizički i psihički napor u pripreme za sudjelovanje na natjecanju za najspremnijeg pripadnika Oružanih snaga RH Prvi za Hrvatsku 2017, na kojem je sudjelovao prvi put. Predano, motivirano i sa željom za usavršavanjem te razvijanjem novih znanja i sposobnosti pristupio je natjecanju koje je uspješno završio i time pokazao da je spremjan za izvršenje najzahtjevnijih i najtežih zadaća. Na natjecanju je postigao rekord radne točke prelazak pješačkih prepreka. Po dolasku u postrojbu, a nakon natjecanja Prvi za Hrvatsku 2017, nastavio je pripreme za Prvenstvo OSRH u streljaštvu. Provedbom pripremnih i instinktivnih gađanja

pokazao se kao vrhunski strijelac iz pješačkog oružja. Odabran je stoga kao jedan od predstavnika Počasno-zaštitne bojne na Prvenstvu na kojem se natjecao u kategoriji gađanja puškom, a na kojem je njegova ekipa osvojila 3. mjesto. Vojnik Filip Hulina, kao mladi pripadnik Oružanih snaga RH, odvaja puno privatnog vremena za pripreme i provedbu zadaća, čime pokazuje da su mu vojnički poziv i predanost službi na prvom mjestu. Pristupom poslu i vojsci, poštivanjem starijih pripadnika postrojbe i kolega, vojničkim izgledom i ponašanjem te profesionalnim odnosom, istaknut je kao primjer i zato nosi titulu najboljeg vojnika svibnja 2017. godine.

ČASNICKI NAMJESNIK EMIN MENOSKI prvi je dočasnik Gardijske mehanizirane brigade Hrvatske kopnene vojske. U prvom dijelu godine bio je angažiran na organizaciji i provedbi natjecanja Prvi za Hrvatsku 2017, koje je završilo 20. svibnja postrojavanjem natjecatelja u vojarni u Kninu. Tijekom organizacije, priprema i trajanja natjecanja, časniki namjesnik Menoski uložio je puno npora u rješavanje mnogih izazova kako bi se zadaća uspješno odradila i sve sigurno dovelo do kraja. U organizaciji i provedbi natjecanja surađivao je s brojnim vojnicima, dočasnicima i časnicima te službenicima i namještenicima koji su u njemu uvijek imali kvalitetnog suradnika, spremnog saslušati, prihvati ili ponuditi rješenje na traženi zahtjev prema njemu ili prema GMBR-u kao organizatoru. Uza sve zadaće i obveze vezane uz natjecanje, redovito je izvršavao i sve zadaće prvog dočasnika Brigade koja je angažirana na brojnim tuzemnim i inozemnim vježbama. Kvalitetno je i reprezentativno prezentirao svoju postrojbu, granu i cijeli Dočasnici lanac potpore OSRH te stoga stekao titulu najboljeg dočasnika svibnja 2017. godine.

General Šundov pohvalio je najbolje vojnike i dočasnike za njihova iznimna postignuća i angažman, posebno u pripremama i provedbi natjecanja Prvi za Hrvatsku 2017. Naglasio je važnost prepoznavanja najboljih i najkvalitetnijih vojnika i dočasnika u postrojbama OSRH, i to mladih pripadnika, jer će se samo tako omogućiti nesmetana smjena generacija u sustavu vođenja i zapovijedanja u Dočasnici kom zboru OSRH.

Časnici namjesnik Mateljić istaknuo je da je tijekom travnja i svibnja 2017. najveći dio aktivnosti Dočasnici lanca potpore OSRH bio usmjeren na pripremu i provedbu natjecanja Prvi za Hrvatsku 2017, te na posebna postignuća nagrađenih vojnika i dočasnika OSRH u provedenim sportskim natjecanjima kao što su orijentacijsko trčanje i streljaštvo. ■

MEĐUNARODNI NASTUP

"KRILA OLUJE" NA AEROMITINGU U SAINT-DIZIERU

NASTUPOM "KRILA OLUJE" NA NAJVEĆEM OVOGODIŠNjem AEROMITINGU FRANCUSKOG RATNOG ZRAKOPLOVSTVA, ODRŽANOM OD 29. LIPNJA DO 3. SRPNJA U SAINT-DIZIERU, FRANCUSKA JE POSTALA 15 ZEMLJA U KOJOJ JE NAŠA AKROGRUPA IMALA PRIGODU PRIKAZATI SVOJ LETAČKI PROGRAM. BIO JE TO UJEDNO I PRVI MEĐUNARODNI NASTUP "KRILA OLUJE" POD VODSTVOM SATNIKA DARKA BELANČIĆA...

U proteklih su 12 službenih sezona "Krila Oluje" nastupila 44 puta izvan Hrvatske i to u 14 zemalja. Nastupom na najvećem ovo-godišnjem aeromitingu francuskog Ratnog zrakoplovstva, održanom od 29. lipnja do 3. srpnja u 113. zrakoplovnoj bazi (base aérienne 113) u Saint-Dizieru, Francuska je postala 15 zemlja u kojoj je naša akrogrupa imala prigodu prikazati svoj letački program. Osim što će nastup u Saint-Dizieru ostati upamćen kao prvi međunarodni nastup "Krila Oluje" pod vodstvom satnika Darka Belančića, bio je to i njihov prvi međunarodni nastup koji nije izveden u punom sastavu. Naime, nastupala su u formaciji od pet aviona, zbog zdravstvenih problema koji su na mjesec i pol prizemljili desnog pratitelja natporučnika Gorana Grgića. Kako bi ipak bio uz grupu tijekom aeromitinga, natporučnik Grgić pri-družio se zrakoplovnim tehničarima koji su u Francusku doputovali cestovnim putem. Piloti "Krila Oluje", predvođeni satnikom Darkom Belančićem, uz komentatora satnika Miroslava Penicu u ulozi navigatori, te pukovnika Damira Barišića u ulozi pilota pričuvnog aviona, stigli su u Saint-Dizier 29.

lipnja poslijepodne, nakon prethodnog kraćeg zadržavanja i nadopune gorivom u zrakoplovnoj bazi "Landsberg" u Njemačkoj. Idućeg je dana održana generalna proba te je sve bilo spremno za dva planirana nastupa tijekom glavnih dana manifestacije.

Na žalost svih sudionika i posjetitelja, prvi javni dan aeromitinga pokvarilo je izrazito loše vrijeme koje praktički nije ostavilo ni najmanje mogućnosti za letačke nastupe. Cijelog je dana padala obilna kiša, uz vrlo lošu vidljivost i nisku naoblaku. Sve što su gledatelji mogli vidjeti u zraku bili su poneki Rafale ili Mirage koji su u nekoliko navrata demonstrirali instrumentalna polijetanja i slijetanja. Drugi dan mitinga donio je nešto povoljnije vremenske uvjete koji, doduše, nisu svim sudionicima omogućili izvođenje punog pripremljenog programa, ali ipak su kako-tako nastupili. Kako bi pokušao osigurati nastupe svih triju akrogrupa, organizator ih je planirao za nedjelju, jednu za drugom u razdoblju kad su se očekivale najpovoljnije vremenske prilike. Tako su redom nastupili "Royal Jordanian Falcons", "Krila Oluje" i za kraj ljubimci domaće publike, "Patrouille de France". Još

Damir BARIŠIĆ, fotoarhiva akrogrupe

"KRILA OLUJE" FRANCUSKOJ

uvijek relativno niska naoblaka bila je taman toliko visoka da jordanska i hrvatska akrogrupa izvedu svoje pune programe, dok se "Patrouille de France" ipak morala zadovoljiti skraćenim niskim programom nastupa. Uz akrogrupe, koje su uvijek glavna atrakcija svih zrakoplovnih manifestacija, mogu se izdvajati i nastupi dvojca "Couteau Delta" (nastupi poznatog "Ramex Delta" taktičkog prikaza) te pojedinačne nastupe španjolskog Eurofighter-a, švicarskog F-18 i Danskog F-16. Ipak, najveća zvijezda aeromitinga u Saint-Dizieru vjerojatno je bio uvijek nadahnuti pilot Rafaleova Solo Display satnik Jean-Guillaume JG "Marty" Martinez, koji je tom prigodom bio dodatno motiviran nastupom u svojoj bazi i pred svojom publikom. Nakon tradicionalno izvrsno održanog nastupa, pilotima "Krila Oluje" među prvima su čestitali zapovjednik francuskog Ratnog zrakoplovstva general zborna André Lanata te vojni izaslanik Republike Hrvatske u Francuskoj brigadir Ivo Martinić. Aeromiting je organiziran besprijekorno, a kilometarska kolona prouzročena detaljnim sigurnosnim provjerama nije obeshrabrla oko 40 000 gledatelja koji su drugog dana došli vidjeti letačku vještinsku francuskih vojnih pilota i njihovih gostiju. Sljedeći i jedini preostali ovogodišnji međunarodni nastup "Krila Oluje" planiran je za kraj kolovoza i poznati aeromiting SIAF u Sliaču, Slovačka. ■

Nakon tradicionalno izvrsno održanog nastupa, pilotima "Krila Oluje" među prvima su čestitali zapovjednik francuskog Ratnog zrakoplovstva general zborna André Lanata te vojni izaslanik Republike Hrvatske u Francuskoj brigadir Ivo Martinić

OSRH

Republika Hrvatska pomaže u pronašanju posmrtnih ostataka članova posade zrakoplova B-24 Tulsamerican koji se 17. prosinca 1944. godine, nakon povratka s borbe zadaće, srušio u neposrednoj blizini otoka Visa. MORH pruža potporu angažiranjem broda Hrvatske ratne mornarice DB-M82 "Krka" u funkciji ronilačke platforme i traženja zrakoplova uporabom sonara, hrvatskih ronilaca s opremom kao potporom američkim roniocima i medicinskim osobljem Zapovjedništva za potporu...

POMOĆ U POTRA SRUŠENOG AME

Na Danu uvaženih gostiju organiziranom 8. srpnja u povodu akcije traganja bili su potpredsjednik Vlade i ministar obrane RH Damir Krstičević, ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved i veleposlanica Sjedinjenih Američkih Država u Republici Hrvatskoj Julieta Valls Noyes te zapovjednik HRM-a kontraadmiral Predrag Stipanović

Republika Hrvatska pomaže u traganju i pronašanju posmrtnih ostataka američkih pilota, članova posade zrakoplova B-24 Tulsamerican koji se 17. prosinca 1944. godine, nakon povratka s borbe zadaće, srušio u neposrednoj blizini otoka Visa. Na Danu uvaženih gostiju organiziranom 8. srpnja u povodu ove akcije traganja bili su potpredsjednik Vlade i ministar obrane RH Damir Krstičević, ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved i veleposlanica Sjedinjenih Američkih Država u Republici Hrvatskoj Julieta Valls Noyes. Dan uvaženih gostiju organizirala je veleposlanica SAD-a u RH u suradnji s Agencijom Ministarstva obrane Sjedinjenih Američkih Država za traganje za nestalim i poginulim američkim vojnicima.

Tom je prilikom potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević istaknuo kako Republika Hrvatska pru-

žanjem potpore SAD-u u pronašanju posmrtnih ostataka američkih vojnika poginulih na teritoriju Republike Hrvatske odaje počast svim američkim veteranima i njihovim obiteljima. "Želim zahvaliti ministru Medvedu i Ministarstvu hrvatskih branitelja kao nositelju i svim institucijama uključenim u ovaj partnerski projekt SAD-a i RH. Ovaj način odnosa prema žrtvama može nam biti primjer kako se ne zaboravljaju nacionalni heroji," istaknuo je ministar Krstičević.

Ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved rekao je kako je na zahtjev SAD-a Ministarstvo hrvatskih branitelja veoma angažirano u ovoj aktivnosti te je ishodilo sve potrebne dozvole i uložilo napor kako bi se ova aktivnost provela. "Suradnja s našim partnerima vrlo je važna. Planirano je potpisivanje međudržavnog sporazuma sa Sjedinjenim

OJI, snimio Tomislav BRANDT

NAZI ZA OSTACIMA AMERIČKOG AVIONA

Američkim Državama, gdje ćemo zajedno raditi na pronalasku još 200 nestalih osoba kako bismo zbrinuli njihove posmrtnе ostatke. Također, intenzivno radimo i na pronalasku naših žrtava iz Domovinskog rata. Ne smijemo zaboraviti naše poginule," istaknuo je ministar Medved. Veleposlanica Julieta Valls Noyes rekla je kako u blizini ovog prekrasnog otoka hrvatski saveznici zajedno s SAD-om rade na pronalasku američkih pilota koji su poginuli prije 73 godine. "Želim posebno zahvaliti Ministarstvu hrvatskih branitelja na suradnji u planiranju i koordinaciji ove operacije i Ministarstvu obrane na logističkoj potpori koju pruža i na ustupanju ovog prekrasnog broda "Krka". Više od 28 000 Amerikanaca nestalo je u Europi tijekom dva svjetska rata

i naša je dužnost brinuti o nestalima i uložiti napore kako bismo ih vratili kući, gdje i pripadaju," rekla je veleposlanica.

Ministarstvo hrvatskih branitelja nositelj je aktivnosti u skladu sa Zakonom o istraživanju, uređenju i održavanju vojnih groblja, groblja žrtava Drugog svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja. Također, Ministarstvo sudjeluje i u nadzoru te provedbi aktivnosti, u koju su uključeni djelatnici Uprave za zatočene i nestale MHB-a te djelatnik tima Izvidničke satnije Gardijske oklopno-mehanizirane brigade MORH-a.

Ministarstvo obrane bila je prva institucija RH kojoj se obratila Agencija Ministarstva obrane Sjedinjenih Američkih Država za traganje za nestalim i poginulim američkim vojnicima. Pozitivno je odgovorilo na

zahtjev iz svoje nadležnosti, povezalo Agenciju s ostalim državnim institucijama, prije svega s Ministarstvom hrvatskih branitelja kao nositeljem aktivnosti. MORH pruža potporu angažiranjem broda Hrvatske ratne mornarice DB-M82 "Krka" u funkciji ronilačke platforme i traženja zrakoplova uporabom sonara, hrvatskih ronilaca s opremom kao potporom američkim roniocima i medicinskim osobljem Zapovjedništva za potporu. Ministarstvo kulture (Arheološki odjel) tijelo je odgovorno za istraživanje i stručno vođenje sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Pružanjem potpore SAD-u u ovoj operaciji Republika Hrvatska odaje počast američkim ratnim veteranima i njihovim obiteljima.

Ministarstvo hrvatskih branitelja razvija Hrvatski model traženja

nestalih osoba u koji su ugrađena pozitivna iskustva međunarodnih organizacija koje se bave ili su se susrele s ovom problematikom. Hrvatski model nije primjenjiv samo u situacijama oružanih sukoba, nego i u svim drugim slučajevima čija je posljedica veći broj nestalih osoba (prirodne katastrofe, terorističke akcije i sl.). Osnovno je obilježje integrativnog pristupa koji uključuje koordinaciju svih kampanja usmjerenih na utvrđivanje sudbine nestalih. Pojedine dijelove modela širokog područja primjene u svoj su rad ugradile međunarodne organizacije i zemlje koje rješavaju pitanje nestalih osoba. Danas Ministarstvo hrvatskih branitelja stečena znanja i iskustva prenosi preko mehanizma razvojne suradnje i humanitarne pomoći zemljama u potrebi. ■

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Rheinmetall

MODERNIZACIJA BOXERA

Članice njemačko-nizozemskog konzorcija ARTEC koji čine tvrtke Krauss-Maffei Wegmann (KMWG) i Rheinmetall MAN Military Vehicles modernizirat će 246 borbenih oklopna vozila na kotačima Boxer 8 x 8 njemačkih oružanih snaga na tzv. A2 standard. Ugovor je potpisani s europskom Organizacijom za zdržani razvoj naoružanja (OCCAR). Vrijedan je 94 milijuna eura i provodit će se od 2018. do 2023. godine. KMWG će modernizirati 208 vozila (124 oklopnih prevožnjaka, 72 teško zaštićena medicinska vozila i 12 vozila za obuku). Ugradit će novi satelitski komunikacijski sustav, poboljšanu zapovjedno-nadzornu opremu, kao i dodatnu operatorsku konzolu za daljinski upravljanju oružnu stanicu. Vozila će dobiti i novi unutarnji prostorni koncept pogodan za ugradnju sustava koji će poboljšati područje vidljivosti vozača.

Rheinmetall će se pobrinuti za ostatak, tj. 38 vozila koja su isključivo u zapovjednoj konfiguraciji. Modernizirana će ih isporučiti do 2020. godine, a ugovor podrazumijeva poboljšane tehnologije vizualizacije za vozača, oružne sustave (istiće se oružna stanica FLW200), module IT tehnologije i komunikacijske sustave.

D. VLAHOVIC

GRADNJA PRVOG BURKEA SERIJE III

Američka uprava za mornaričke sustave NAVSEA (Naval Sea Systems Command) i brodograđevni koncern Huntington Ingalls Industries (HII) potpisali su dodatak ugovoru o gradnji razarača "Jack H. Lucas" (DDG 125) klase Arleigh-Burke. Nadogradnjom će brod postati plovilo serije III (Flight III) te klase. Finansijska vrijednost ugovora nosi oznaku "osjetljivih informacija" i nije objavljena.

Spomenuti je razarač zadnji od pet za koje je HII-ju dodijeljen ugovor u lipnju 2013. ukupne vrijednosti 3,33 milijarde dolara. Objavljene ilustracije razarača serije III prikazuju moderniji radarski sustav namijenjen raketnoj obrani AN/SPY-6(V) AMDR koji je nešto veći od trenutačnog AN/SPY-1D (V) kojim su opremljeni njegovi prethodnici. Za razarače serije III podrazumijeva se veća snaga kao i zahtjevi za hlađenjem prostora. Djelovat će s većim brojem osoblja, a u svojem oblikovnom rješenju imaju širi odnosno puniju krmu kako bi dobili na istisnini. Nadgrađe će biti modificirano kako bi se smjestio radar radi svoje masene značajke i veličine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Illustracija: HII

JOŠ MIL

Pentagon je 7. srpnja objavio da je tvrtki Lockheed Martin dodijelio novi ugovor vezan uz kupnju višenamjenskih borbenih aviona F-35 Lightning II. Vrijedan je 5,577 milijardi dolara i odnosi se na 74 letjelice koje će biti isporučene do kraja 2020. godine, a bit će proizvedene u sklopu 11. inicijalne proizvodnje niskog intenziteta (Low Rate Initial Production – LRIP 11). Ugovor se odnosi na 74 letjelice, sve za američku vojsku. Konkretno,

NAJVEĆI KINE

Kinesko brodogradilište Jiangnan blizu Šangaja porinulo je 28. lipnja prvi razarač naoružan vođenim projektilima označe Type 055 nove klase namijenjene mornarici Narodnooslobodilačke vojske (PLAN). Brod duljine 180 m bit će najveći kineski razarač. Rad na konstruktivnim dijelovima broda, za koji se očekuje da će igrati glavnu eskortnu ulogu u kineskoj desantnoj borbenoj skupini, kao i onoj nosaču zrakoplova, započeo je 2014. Ulazak prvog broda u klasi u operativni stav kineske mornarice, očekuje se 2019.

Foto: Xinhuanet

Foto: USAF

IJARDI ZA F-35

radi se o 48 F-35A - klasičnih inačica za Ratno zrakoplovstvo, 18 F-35B-VTOL aviona za marinice, te osam F-35C koje će mornarica i marinici rabiti na nosačima aviona. Također, u priopćenju je navedeno da će tijekom srpnja biti sklopljen i ugovor vezan uz nabavu 50 F-35 aviona za potrebe zemalja-saveznika i partnera obuhvaćenih programom Foreign Military Sales (FMS), a bit će vrijedan 2,2 milijarde dolara. Uredništvo portala Defense-Aerospace istaknulo je u komentaru da će, zajedno s prethodnim

potpisanim ugovorima vezanim uz LRIP 11, 74 aviona F-35 biti plaćeno 8,2 milijardi dolara, što je 110,8 milijuna po letjelicu, a ne uključuje motore, kasnije popravke i modernizaciju te održavanje. Međutim, kad se pribroji 50 aviona za strance, cijena je ipak nešto manja, tj. 10,4 milijarde za 124 aviona ili 83,9 po avionu, iako i dalje ne uključuje motore i ostalo. Dakle, cijena će u sklopu faze LRIP 11 i dalje premašivati 100 milijuna po avionu.

D. VLAHOVIĆ

SKI RAZARAČ

Jane's Fighting Ships donosi da razarač Type 055 ima ukupnu širinu 19 m, a gaz samog trupa iznosi 6,6 m. Procijenjena najveća brzina koju bi nova klasa razarača trebala postizati je 30 čv, a standardni je doplov 5000 NM pri brzini od 12 čv. Pojedinosti o temeljnog naoružanju trenutačno su spekulativne. No, pozivajući se na intervju s neimenovanim vojnim analitičarom na kineskoj središnjoj televiziji (CCTV), Jane's je u veljači 2015. izvijestio da će razarač biti

opremljen s 128-cijevnim sustavom za vertikalno lansiranje u dvjema mrežama po 64 cijevi. Platforma je vjerojatno sposobna ispaliti YJ-100 protubrodske rakete dugog dometa, kao i protupodmorničke i protuzrakoplovne projektili. Topničko naoružanje sastoji se od jednog mornaričkog topa kalibra 130 mm i dvaju sustava namijenjena bliskoj borbi Type 1130 kalibra 30 mm.

M. PTIĆ GRŽELJ

PORINUTA PRVA KORVETA KLASE GREMJAŠIJ

Ruska brodograđevna tvrtka Severnaja Verf, podružnica koncerna United Shipbuilding Corporation (USC), porinula je 30. lipnja prvu korvetu Projekt 20385 klase Gremjašij. Prije samog porinuća, korveta je izvedena iz brodograđevne hale i odmah opremljena glavnim jabolom i opremom na podvodnom dijelu trupa. Projekt 20385 znači poboljšanu inačicu višenamjenskih korveta klase Stereguščij koji se nalaze u operativnoj uporabi ruske mornarice od 2007. a neke od njih su u raznim fazama gradnje. Generalni direktor brodogradilišta Igor Ponomarjov izjavio je da korveta Projekt 20385 sadrži "ključne prednosti" u odnosu na Stereguščij. Brod je naoružan suvremenim naoružanjem, a trup sadrži poseban premaž koji apsorbira emitirane radiovalove s ciljem smanjenog radarskog potpisa. Gremjašij će imati novi višenamjenski radarski sustav opremljen aktivnim i pasivnim faznim antenskim poljem. Nadgrađe korvete, koje je izgrađeno u brodogradilištu Sredne-Nevskij (također podružnica USC-a), izvedeno je od kompozitnih materijala koji također umanjuju cjelokupni radarski potpis plovila. Projekt 20385 sastojat će se od četiriju plovila. Nakon njihove gradnje mornarica će se prebaciti na Projekt 20386. Ispitivanja na doku, kao i lučka ispitivanja upravo porinutog broda zakazana su za kolovoz, a isporuka ruskom ministarstvu obrane očekuje se do kraja 2018. godine. Prema navodima brodogradilišta Severnaja Verf, korveta Projekt 20385 ima istisninu 2500 tona, duljinu 106 m, širinu 13 m, brzinu do 27 čv, doplov pri brzini krstarenja 3500 NM, autonomiju od 15 dana i posadu od 99 članova. Brod je opremljen dvama ruskim turbinskim motorima 1DDA-1200 isporučenim 2016. nakon sankcija Rusiji koje su spriječile njemačku tvrtku MTU u isporuci motora originalno predviđenih projektom. Gremjašij je opremljen mornaričkim topom A190-01 kalibra 100 mm, dvama sustavima namijenjenim bliskoj borbi AK-630M kalibra 30 mm, krstarećim projektilima Kalibr-NK, Redutovim sustavom protuzračne obrane i malim protupodmorničkim torpednim sustavom Paket. Korvete također sadrže hangar i letnu palubu namijenjenu mornaričkom helikopteru Ka-27 za protupodmorničku borbu.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Severnaja Verf

Illustracija: BAE Systems

Britanski brodograđevni koncern BAE Systems službeno će krajem srpnja započeti gradnju prve fregate projektnog naziva Type 26 namijenjene britanskoj Kraljevskoj ratnoj mornarici. Vijest je stigla istodobno s onom o potpisu ugovora s ministarstvom obrane vrijednog 3,7 milijarde funti, čime je započeta

KREĆE TYPE 26

brodograđevna faza programa Global Combat Ship (GCS). Ugovor je potписан 29. lipnja, a obuhvaća gradnju prve serije triju fregata od ukupno planiranih osam plovila. Pregovori za ugovor o gradnji druge serije trebali bi, prema najavama, započeti početkom 2020. godine. Fregate Type 26 gradit će se po jedna svake dvije godine pri čemu bi prvi brod trebao ući u operativnu uporabu sredinom 2020.

Službena svečanost rezanja prvih limova čeliča za prvu fregatu u klasi održat će se u BAE Systemsovom brodogradilištu Govan na rijeci Clyde u Škotskoj. Rezanje prototipnog čeličnog bloka izvršeno je u ožujku ove godine kako bi se ispitao inženjerski proces kao i proces planiranja.

Fregate Type 26 zamjenit će osam fregata Type 23 namijenjenih protupodmorničkom djelovanju od 2023. Istisnine 6900 tona, razvijene su i projektirane s ciljem dobivanja akustički tihog površinskog borbenog broda optimiziranog za protupodmorničku borbu, ali također s mogućnošću izvođenja širokog spektra drugih misija.

M. PTIĆ GRŽELJ

REAPER IZNAD FRANCUSKE

Francusko ratno zrakoplovstvo 6. je srpnja priopćilo da su njegovi pripadnici dva dana prije prvi put u Francuskoj samostalno izveli let besposadnim sustavom MQ-9 Reaper kupljenim od tvrtke General Atomics iz Sjedinjenih Američkih Država. Francuska posada uspješno je kontrolirala letjelicu oznake 612 koja je poletjela iz Zrakoplovne baze Cognac – Chateaubernard u sjeverozapadnoj Francuskoj. Let je trajao pet sati i deset minuta i tijekom njega je provjerena operativnost zrakoplova i dviju operatorskih kabina kao i drugi potrebnii elementi. Uspjeh leta znači i sposobnost Eskadrile dronova 1/33 Belfort da svakodnevno djeluje zrakoplovom iznad naseljenih područja Francuske, ali i da samostalno obučava posade. Eskadrila će do 2019. godine imati 12 letjelica kojima će

upravljati ukupno 30 djelatnika. Trenutačno je operativno šest letjelica, a ostalih pet baziранo je u ekspedicijskoj zrakoplovnoj bazi u Niameyu, Niger. Ondje obavljaju obaveštajne i potporne misije u sklopu protupobunjeničke operacije Barkhane, ali pomažu i specijalnim postrojbama. U Africi djeluju od 2014. godine s više od 15 000 sati leta. Što se tiče Francuske, Reaper već 14. srpnja očekuje prva važna misija: nadzor velikog vojnog mimohoda u Parizu. MQ-9 Reaper rabi se za široki spektar operacija. Pokreće ga motor potiska oko 700 kW, raspon krila mu je 20,1 m, duljina 11 m a visina 3,8 m. Postiže najveću brzinu od 482 km/h, a dolet mu je 1850 km. Od mogućeg naoružanja ističe se projektil zrak-zemlja AGM-114 Hellfire.

D. VLAHOVIĆ

Foto: Armee de l'air française

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 62. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/16-03/1, URBROJ: 512-01-16-169 od 13. travnja 2016., objavljuje

INTERNI OGLAS za popunu dužnosti NATO ADVISOR – MILITARY ASSISTANCE TO CIVIL AUTHORITY, NATO HQ, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Uvjjeti:

- osobni čin: bojnik – pukovnik
- znanje engleskog jezika: SLP 3333
- sigurnosni certifikat: NATO SECRET
- završena treća razina slijedno rastuće časnike izobrazbe
- ostali uvjeti propisani opisom poslova (NATO Job Description).

Poželjni uvjet:

- završena četvrta razina slijedno rastuće časnike izobrazbe.

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: rujan / listopad 2017.

Kandidati osim propisanih uvjeta moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

S kandidatima koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom i engleskom jeziku s pitanjima vezanim uz dužnost.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Sektor za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb

Rok za podnošenje prijava je 14 dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE**

**JAVNI NATJEČAJ
za prijam kandidata za osposobljavanje doktora medicine
za časnike/ce zdravstvene službe**

Ministarstvo obrane prima **petnaest (15) kandidata/kinja** na osposobljavanje za časnike/ce zdravstvene službe. Osposobljavanje traje **dva mjeseca i počinje u rujnu 2017. godine.**

Kandidati/kinje se nakon završetka časničke izobrazbe **primaju u djelatnu vojnu službu**, dodjeljuje im se prvi časnički čin i raspoređuju se na časničku dužnost.

Mjesto osposobljavanja i mjesto službe: teritorij Republike Hrvatske.

Na javni natječaj (u dalnjem tekstu: natječaj) mogu se javiti osobe obaju spolova.

Kandidati/kinje moraju ispunjavati opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske propisane člankom 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16 – u dalnjem tekstu: Zakon).

U službu u Oružane snage Republike Hrvatske ne može biti primljena osoba za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona.

Posebni uvjeti za prijam propisani člankom 43. Zakona su sljedeći:

- završen integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij – zvanje doktor medicine
- najviše navršenih 30 godina života do kraja 2017. i uspješno završen program dragovoljnog vojnog osposobljavanja ili odslužen vojni rok
- najviše navršenih 29 godina života do kraja 2017. za kandidate koji nisu završili program dragovoljnog vojnog osposobljavanja ili nisu odslužili vojni rok
- kandidati koji nisu završili program dragovoljnog vojnog osposobljavanja ili vojni rok bit će upućeni na dragovoljno vojno osposobljavanje po posebnom programu.

Položen državni stručni ispit nije uvjet za prijam u djelatnu vojnu službu. Kandidati koji nisu položili državni stručni ispit bit će po prijmu u službu upućeni na obavljanje pripravničkog staža i polaganje državnog stručnog ispita u skladu s važećim propisima te o trošku Ministarstva obrane.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Sektor za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb (tel. 01/4861-302).

Rok za podnošenje vlastoručno potpisane prijave je **30 dana** od dana objave natječaja u Narodnim novinama.

Kandidati/kinje dužni su uz prijavu na natječaj priložiti:

- presliku osobne iskaznice i rodnog lista
- uvjerenje da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak
- diplomu o završenom studiju.

Uvjerenje da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak ne smije biti starije od šest mjeseci.

Isprave o ispunjavanju traženih uvjeta mogu biti priložene u neovjerenoj preslici, a nakon izbora kandidat/kinja priložit će izvornik ili ovjerenu presliku rodnog lista, uvjerenja da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak i diplomu o završenom studiju, kao i potvrdu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o dosad ostvarenom stažu osiguranja.

Kandidati/kinje koji ne podnesu pravodobnu prijavu i ne ispunjavaju formalne uvjete natječaja ne smatraju se kandidatom/kinjom prijavljenim na natječaj, o čemu će im se dostaviti pismena obavijest.

Prije prijma na osposobljavanje, kandidati/kinje prolaze odabirni postupak u skladu s Pravilnikom o kriterijima i postupku odabira osoba koje se upućuju na osposobljavanje za časnike (Narodne novine, br. 158/13).

Kriteriji i postupak za utvrđivanje uvjeta propisani su Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15).

Ministarstvo obrane će u postupku odabira isključivati kandidate/kinje koji nisu ispunili uvjete na temelju službenih podataka iz vojne evidencije, rezultata psihologičkih ispitivanja, zdravstvenih pregleda, sigurnosnih i drugih provjera prema propisima za prijam u djelatnu vojnu službu.

Odabir kandidata/kinja provodi Povjerenstvo koje imenuje ministar obrane.

RATNA MORNARICA

SVE POPULARNIJI PRILAGODLJIVI PRISTUP PROJEKTIRANJU I GRADNJI BRODOVA, PA I RATNIH, IZNIMNO SE DOBRO OČITUJE U PROJEKTU NIZOZEMSKE TVRTKE DAMEN. NO, IMA I DRUGIH ZANIMLJIVIH PRIMJERA, KOJIMA JE POSVEĆEN OVAJ DIO TEKSTA...

MODULARNI DIZAJN BROD

Na današnjem se međunarodnom brodograđevnom tržištu uspjeh često temelji na ponudi: s jedne strane konkurentnih cijena, a s druge datuma isporuke plovila. U zadnja tri desetljeća naručitelji vrše na projektante i brodograditelje stalni pritisak u svrhu poboljšanja brodograđevnih učinaka, skraćenja vremena, kao i smanjenja troškova izgradnje. Fokus je stoga ispočetka bio na smanjenju troškova procesa vezanih za preradu čelika, gdje još uvijek ima prostora za poboljšanje u pripremi oblikovnih rješenja u proizvodnji konstrukcija. Međutim, kako se prostor za daljnja poboljšanja tehnologije proizvodnje i sklapanja brodske strukture ipak

Njemačka fregata "Sachsen" istoimene klase ispaljuje na vježbi PZO projektil SM-2. Izgrađena je u brodogradilištu Blohm & Voss, koje je modularnim fregatama i korvetama MEKO postiglo svjetski uspjeh

smanjuje, brodograđevna industrija sve više istražuje i druge mogućnosti uštade vremena i novca. Riječ je prije svega o uređajima i opremi koji su, kao obično, druga po veličini troškovna stavka na svakom plovilu. Upravo oni nude mogućnost značajnog poboljšanja cjelokupnog brodograđevnog procesa.

OPĆE SMJERNICE

Dok je napredno opremanje – predopremanje (opremanje sekcija plovila prije montaže) problematično za neka brodogradilišta i tipove brodova, modularizacija i standardizacija smatraju se područjima u kojima je još uvijek moguć značajan napredak. Prije

razmatranja specifičnih primjena za brodove, bitno je prisjetiti se značenja pojma modularnosti prema Boozi i Allenu (1968.), koje citiraju Spero i ostali (1971.). Dakle, brod je izgrađen od modula ili jediničnih elemenata. Uobičajeno ima sve glavne dimenzije uskladene s prethodno propisanom serijom dimenzija, a moduli se mogu lako povezati ili odvojiti, kao cjelovita jedinica, od drugih komponenti, jedinica ili viših sklopova. Takav je opći pristup dotad bio testiran i dokazan u različitim industrijskim granama, npr. zrakoplovnoj i automobilskoj, odnosno u proizvodnji uređaja. Moduli se mogu paralelno graditi i testirati na prostoru graditelja modu-

Maja PTIĆ GRŽELJ

Foto: Bundeswehr

a. DIO

DOVA I PROJEKT SIGMA

Ia. Takav način skraćuje ukupan rok izgradnje i smanjuje rizik pri integraciji različitih sustava, što znači i niže troškove za cijelo plovilo.

Opći ciljevi modularnog koncepta razvoja i gradnje plovila su sljedeći: smanjeni troškovi i kraće vrijeme projektiranja i izgradnje, veća fleksibilnost za buduće modernizacije u životnom ciklusu broda (privremena modernizacija namijenjena određenim zadaćama i misijama ili opća modernizacija), kraća i jeftinija razdoblja te smanjeni troškovi održavanja.

Međutim, modularizacija ima i svoju cijenu, tj. veće početno ulaganje u razvoj i projektiranje, manju slobodu oblikovnog rješenja (što bi moglo us-

poriti tehnološki napredak), veću masu plovila i povećan zahtjev za prostor. Nadalje, stvaranje sve većih standarnih modula i preusmjeravanje faze opremanja u radionice (u brodogradilištima ili u kooperantskim halama) često ne prolazi bez poteškoća. Optimalna napredna razina opremanja ovisi o vrsti broda i infrastrukturi brodogradilišta. Međutim, modularnost i standardizacija na jediničnoj razini uobičajeno se prakticiraju u brodogradilištima svjetske klase.

PRVE PRIMJENE

Među prve primjenjene module u brodogradnji spadaju modularne brodske kabine / kupaonice. Japansko

brodogradilište IHI (Ishikawajima-Harima Heavy Industries) opisalo je krajem sedamdesetih godina ranu implementaciju standardnih komponenti i modula u brodograđevnom procesu, što je dovelo do brojnih patenata. U idućem desetljeću, 1986. godine, u američkom brodogradilištu Avondale Shipyards uvodi se u suradnji s IHI-jem modularni koncept gradnje. U Europi, njemačko brodogradilište HDW (Howaldtswerke-Deutsche Werft GmbH) uvodi 1997. zanimljivu standardizaciju unutar konzorcija EUROYARDS. Naime, s obzirom na to da su tržište brodskih sporih dvo-taktnih dizelskih glavnih motora dijelila samo dva glavna dobavljača, njihove zajedničke rasprave s brodogradilištima i klasifikacijskim društvima rezultirale su usklađivanjem sučelja temelja motora. To je omogućilo razvoj same metalne strukture motora, ali konačna je odluka o izboru glavnog pogonskog motora ipak bila prebačena u iduće razdoblje. Sličnu je usklađenost za četverotaktne motore bilo nemoguće postići zbog mnoštva potencijalnih dobavljača. Moduli

RATNA MORNARICA

Foto: U.S. Navy

za rashladnu vodu i razdjelne stanice spominju se kao standardi kod HDW-a.

ZNAČAJAN POTENCIJAL

Unatoč potencijalnim nedostacima, modularizaciju sve više koriste uspješna brodogradilišta i ratne mornarice, što ukazuje na to da još uvijek postoji značajan potencijal za poboljšanja i napredak vezano uz modularni stup u dizajnu i ostalim aktivnostima. Ipak, rascjepkanost tržišta dobavljača za mnoge proizvode na području opreme i alata, zajedno sa slabom pozicijom kupaca (brodogradilišta ili brodovlasnici, uz eventualnu iznimku velikih ratnih mornarica), sprečava brz napredak u tom pogledu. Osim toga, uobičajeni sveučilišni programi ne osposobljavaju mlade inženjere u području modularnog dizajna. Potrebno je, dakle, koristiti druge izvore vezano uz primjenu modularizacije, npr. klasifikacijska društva, stručne publikacije (časopisi, knjige itd.).

Što se tiče ratnih brodova, opći trend smanjenja njihova broja, kao i činjenica da u operativnom vijeku moraju izvršavati ili biti sposobni izvršavati sve veći i raznolikiji broj misija, glavni je motiv za modularni dizajn. Upravo stoga mornarički programi nabave širom svijeta koriste modularni dizajn i operativnu filozofiju.

AMERIČKI POČECI

Prvi put u povijesti američke vojne brodogradnje, tvrtka J. J. Henry razmatrala je 1971. izvodljivost i prednosti modularne gradnje brodskih nadgrađa za državnu pomorsku upravu (Maritime Administration – MARAD). Ipak, koncepti proizšli iz studije nikad nisu zaživjeli u praksi. Uprava za mornaričke

Prebacivanje na standardne opremne jedinice osmišljeno u sklopu američkog programa ATC iz devedesetih godina utjecalo je na proizvodnju desantnih brodova klase San Antonio. Na fotografiji je USS "Anchorage"

Modul za protuminsko ratovanje kakav se stavlja u danske opodhodne brodove klase Flyvefisken prema konceptu Standard Flex (STANFLEX) 300. Fotografija je snimljena 2007. u mornaričkoj bazi Korsør u Danskoj prilikom posjeta tadašnjeg američkog državnog tajnika za mornaricu Donalda C. Wintera

Foto: U.S. Navy

USS "Minnesota" u konstrukciji u brodogradilištu Newport News. Filozofija dizajna podmornica klase Virginia naglašava trostruku modularnost: u gradnji, tehnologiji i operativnom djelovanju

sustave (Naval Sea Systems Command – NAVSEA) američke mornarice tek je 1992. započela inicijativu poznatu kao pristupačnost kroz istovjetnost (Affordability Through Commonality – ATC). Cilj je bio razviti potrebne strategije, standarde, dizajn, specifikacije i postupke za smanjenje troškova kroz modularizaciju opreme, njezinu standardizaciju te pojednostavljenje procesa razvoja, projektiranja i gradnje brodova. Program ATC bio je usmjeren u prvom redu na modularnost trupa, strojarske i električne opreme i sustava. Prema njemu, moduli koji se sastoje od standardnih komponenti prikupljaju se i povezuju u radionici, čak i izvan brodogradilišta. Modul bi u idealnom slučaju trebao biti primjenjiv na nekoliko vrsta brodova unutar flote kako bi se povećala standardizacija opreme. Standardizacija se, međutim, pokazala sve težom, polazeći od jediničnih prema zonskim modulima i cijelom sustavu. U praksi su ispitani standardni modul požarne pumpe, modul za desalinizaciju

reverznom osmozom i modularni sanitarni prostor za posadu. S vremenom se pokazalo kako je to prebacivanje na standardne opremne jedinice utjecalo na proizvodnju desantnih brodova klase San Antonio (LPD 17).

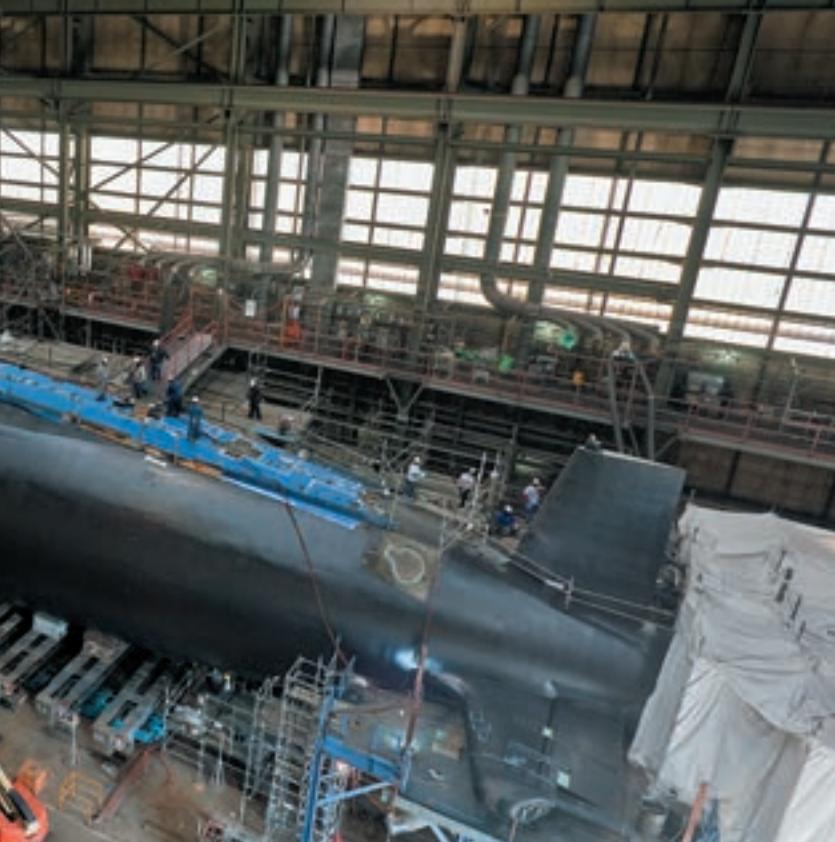
SMART I VIRGINIA

Američka mornarica uvela je 1997. sustav SMART (Shipboard Modular Arrangement Reconfiguration Technology), metodologiju montaže opreme u brodske prostore s ciljem osiguranja fleksibilnosti i smanjenja troškova. Srce te tehnologije čini tračni sustav, sličan onom koji koristi zrakoplovna industrija, koji omogućuje pričvršćivanje opreme na palubu, pregrade ili stropne površine. SMART uključuje sustav tračnica, modularne sustave za električnu energiju i rasvjetu te modularne radne stanice.

Zanimljiv je primjer iz SAD-a, kad su početkom devedesetih tvrtka Electrical Boat (dio grupe General Dynamics) i ratna mornarica započele razvoj nove

Foto: U.S. Navy

generacije napadnih podmornica. Temeljni zahtjev za novu klasu podmornica Virginia očitovalo se u finansijskoj pristupačnosti u odnosu na prethodne iz klase Seawolf. No, inzistiralo se i na dizajnu i proizvodnom procesu koji moraju biti dovoljno fleksibilni kako bi se prilagodili zadaćama i misijama koje se u početku gradnje nisu mogle u potpunosti predvidjeti. Mornarica i Electrical Boat usredotočili su se zato na integrirane proizvodne timove, koncepte simultanog inženjerstva te modularnog dizajna i gradnje. Filozofija dizajna naglašava trostruku modularnost: u gradnji, tehnologiji i operativnom djelovanju.

NJEMAČKA ISKUSTVA

Prvi, usto i jedan od poznatijih primjera modularnosti u europskoj vojnoj brodogradnji, dolazi iz njemačke brodograđevne tvrtke Blohm & Voss, i to pod nazivom MEKO (Mehrzweck-Kombination, višenamjenska kombinacija). U patentiranom MEKO konceptu sve

su komponente potrebne za rad određenog sustava smještene u jednom modulu, a moduli su preko standardnih sučelja spojeni na napajanje, sustav grijanja, ventilacije i klimatizacije te podatkovnu mrežu. Do danas je izgrađeno više od 50 MEKO fregata i korveta. Njemačko brodogradilište Abeking & Rasmussen (A&R) razvilo je koncept modularne platforme MOPCO (*Modular Platform Concept*) koji se temelji na iskustvu proizšlom iz programa zamjene njemačkih plovila namijenjenih protuminskom djelovanju tijekom osamdesetih godina. Koncept obuhvaća strogu modularizaciju svih sustava i opreme koji su integrirani u unaprijeđeni dizajn zajedničke platforme.

U okviru preliminarnih studija koncepta Minolovac 2000 (*Minenjagd 2000 – MJ2000*), njemački konzorcij koji uključuje brodogradilišta Abeking & Rasmussen i Lürssen Werft razvio je katamaransku SWATH (*Small-Waterplane-Area Twin Hull*) platformu koja podrazumijeva elastično temeljene mo-

Abeking & Rasmussen nastavio je razvijati modularni SWATH pod imenom SWATH@A&R, a rezultat toga je i ophodni čamac klase Skrunda

Foto: Riga Shipyards

dule protiv šoka. Riječ je o šoku koji trpe konstrukcija i njezini konstrukcijski elementi te oprema zbog udara eksplozivnog odnosno bojnog sredstva u blizini plovila, a koji se prenosi vodom ili zrakom (medijem u okruženju) na spomenuto plovilo. Kompletno nadgrađe sa smještajnim jedinicama i zapovjednim mostom čini jedan modul, a razvijen je i modul za lansiranje i povratak dronova. Iako prijedlog koncepta MJ2000 nije privukao kupce i ulagače, Abeking & Rasmussen nastavio je razvijati modularni SWATH pod imenom SWATH@A&R. Spomenuta platforma, također katamaran, sadrži samo najnužniju opremu, npr. uređaje za manevriranje, električno pogonjenu propulziju, spremnike goriva i balasta. Osnovna platforma strukturno je samodostatna i nosi module koji ne pridonose općoj strukturalnoj čvrstoći plovila i sami su po sebi strukturalno samodostatni. Zapovjedni most i strojarnica dodaju se kao osnovni moduli. Središnji modul nosi operativno središte i smještajne jedinice, kuhinju i dodatnu opremu za rad kao što su električni transformatori. Krmeni modul može se zamijeniti za pojedinačne zadaće i misije te sadržavati naoružanje, kao i sustave za lansiranje i povratak za ronilice ili brodice.

IZ DANSKE U FRANCUSKU I ITALIJU

Koncept Standard Flex (STANFLEX) 300, poznat po ophodnim brodovima klase Flyvefiskeri izgrađenim u danskom brodogradilištu Danyard A/S, označuje višenamjenska plovila temeljena na standardiziranom trupu s kontejneriziranim

Danski modularni dizajn Standard Flex stvorio je i odobralna ophodna plovila klase Thetis. Jedan od četiriju brodova u klasi je HDMS "Vaedderen"

Foto: U.S. Navy

Foto: DAMEN Schiedt Naval Shipbuilding

Porinuće fregate SIGMA 10513 "Tarik Ben Ziyad" (613) marokanske mornarice

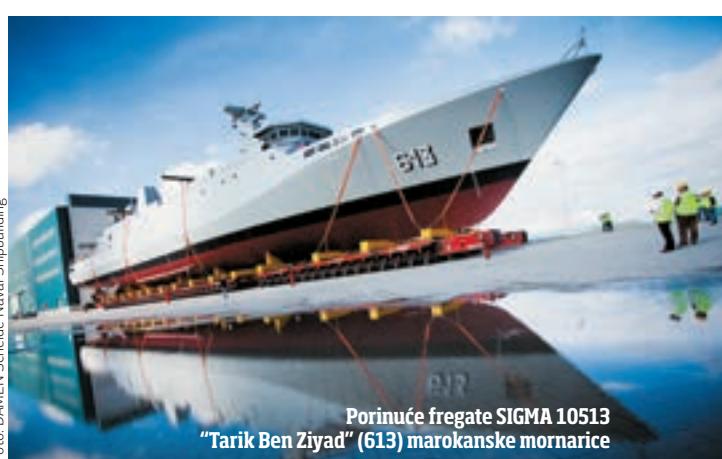

Foto: DCNS

sustavima i opremom koja plovilima omogućuje brzu promjenu uloge. Mogu služiti za nadzor, površinsku borbu, protupodmorničko ratovanje, protuminsko djelovanje odnosno lov mina ili zadaće nadzora onečišćenja. Ta su vlaknima ojačana plastična plovila osmislili danska mornarica i Naval Team Denmark (projektna skupina koju čine Danyard i subjekti nordijske obrambene industrije). Danyard je od 1987. do 1996. godine izgradio ukupno 14 takvih brodova. Načelo koncepta STANFLEX 300 prilagođeno je za tri puno veća odobalna ophodna plovila klase Thetis (veći STANFLEX 3000) i fleksibilne brodove za potporu klase Absalon koje nazivaju *hibridima* fregate i transportnog broda. Početkom tisućljeća francuska mornarica razvila je u suradnji s talijanskim koncept višenamenskih fregata FREMM (*Frégate Européenne Multi-Mission*). Do 2021. bit će ukupno izgrađeno osam takvih fregata za Francusku, deset za Italiju, a Maroko i Egipt već su uveli po jednu u sastav svojih mornarica. Nakon uspjeha danskog Standard Flex pristupa, dizajn fregata FREMM slijedio je modularni pristup dizajnu broda kako bi se osigurala željena fleksibilnost i financijska isplativost. Konceptom je predviđena standardna platforma s instaliranom opremom

**Projekt poznatih
fregata FREMM
karakterizira
modularni pristup.
Na fotografiji je
talijanski brod
"Carlo Margottini"**

Ciljevi modularnog koncepta su smanjeni troškovi i kraće vrijeme projektiranja i izgradnje, veća fleksibilnost za buduće modernizacije, kraća i jeftinija razdoblja te smanjeni troškovi održavanja

koju dijele sve operativne funkcije. Taj koncept nazvan *plug & play* olakšava održavanje sustava, kao i razvoj i implementaciju novih inačica postojećih sustava (više o programu FREMM pročitajte u tekstu *Ključevi uspjeha*, HV br. 519 od 9. veljače 2017., op. ur.).

TRUPOVI NA LAGERU

Izraz *modularna vojna brodogradnja* dobro se može objasniti projektom SIGMA nizozemske tvrtke Damen Schelde Naval Shipbuilding (DSNS), koja je dio grupacije Damen. Filozofija SIGMA-e (*Ship Integrated Geometrical Modularity Approach*) definirana je skupom geometrijskih parametara koji se primjenjuju u cijeloj proizvodnoj obitelji, čime se osigurava ponavljanje istovjetnih jedinica, i u dimenzioniranju brodskih prostora, i u rasporedu brodskih i oružnih sustava. Nadalje, trup je *modularnog oblika*. Uz nekoliko inačica pramaka i krme, u cijeloj proizvodnoj obitelji mogu biti oblikovani i izvedeni svi oblici brodskih trupova. Damenov fokus na standardizaciju nedvojbeno je jedna od temeljnih korporativnih vrijednosti. Modularni koncept gradnje bio je jedna od prvih inicijativa koje su uvedene 1969., nakon pažljivog razmatranja informacija dobivenih od korisnika. Prije četiri de-

setljeća koncept standardizacije bio je posve nov u brodograđevnoj industriji, a danas upravo po njemu Damen želi biti prepoznatljiv u svijetu. U svakoj od brodograđevnih tržišnih niša: od tegljača do jahti, Damen je razvio tzv. standardni raspon plovila. Iako su ta plovila temeljena na standardnom dizajnu, mogu se opremiti velikim brojem različite opreme kako bi se zadovoljili specifični zahtjevi kupaca. Prema navodima proizvođača, prednosti Damenove standardizacije cijelokupnog oblikovnog rješenja plovila očituju se, među ostalim, u brzom odgovoru na zahtjeve kupaca, konkurentnoj cijeni, dokazanoj i ispitanoj tehnologiji, kontinuiranom razvoju proizvoda, zamjenjivosti brodova, posade i rezervnih dijelova, nizim troškovima održavanja, zajamčenim performansama i kratkom vremenu isporuke zbog znatnih zaliha trupova. Upravo je zadnja navedena značajka, kratko vrijeme isporuke plovila, izravna prednost standardizacije. Damen na vlastitu inicijativu i trošak gradi široku paletu standardnih modula koje smatra svojim zalihama te ih može brzo i učinkovito isporučiti. Plovila se grade u njegovim brodogradilištima i partnerskim proizvodnim pogonima širom svijeta, kako bi bila što bliže kupcima. ■

(nastavak u idućem broju)

Josip BULJAN

VOJNA POVIJEST

Wikimedia Commons

JAPAN U PRVOM SVJETSKOM RATU

ULOGA CARSTVA IZLAZEĆEG SUNCA NIJE BILA OD PRESUDNE VAŽNOSTI ZA TIJEK VELIKOG RATA, KOJI SE UGLAVNOM RJEŠAVAO NA PODRUČJU EUROPE. JAPAN JE U RAT UŠAO PRIJE SVEGA KAKO BI OSTVARIO SVOJE STRATEŠKE INTERESE

Japan je restauracijom dinastije Meiji, u drugoj polovini XIX. stoljeća, započeo novo razdoblje koje će definirati krilatika "bogaćenje države i jačanje vojske". Modernizacijom svojih vojnih snaga, već krajem XIX. stoljeća, postat će najsnazniji faktor na azijskom području, gdje će provoditi svoju imperijalističku politiku. Početkom XX. stoljeća, pobjedom u ratu s Rusijom, Japan će polako

iz regionalne prerasti u svjetsku silu. Prvi svjetski rat dočekao je u savezništvu s Velikom Britanijom, što će ga u sukobu staviti na stranu Antante. Rat će Japanu prije svega poslužiti kako bi ispunio svoje strateške interese, a usmjerit će se na preotimanje njemačkih kolonija na Dalekom istoku i Pacifiku te na ostvarenje teritorijalnih pretenzija prema susjednim zemljama.

Japanski topnici u opsadi Tsingtaoa u jesen 1914. godine. Zauzimanje te njemačke baze na Dalekom istoku bila je najistaknutija operacija carske vojske u prvom globalnom sukobu

Najbitniji cilj u japanskoj vanjskoj politici, od 1868. godine i početka razdoblja Meiji, bila je revizija nepovoljnih sporazuma sklopljenih 1858. godine prilikom otvaranja japanskih luka svijetu. Zabilježen je popriličan broj neuspješnih pokušaja ukiđanja golemih eksteritorijalnih povlastica, a Japanci su se trudili i steći puna prava na carinsku autonomiju. Osim toga, japski su se diplomati morali

VOJNA POVIJEST

suočiti s rastućim nacionalizmom u zemlji. Zbog toga su krajem 1880-ih započeli odvojeni pregovori sa svakom zemljom, a u isto se vrijeme različitim metodama pritiska pokušalo otežati život strancima koji su boravili u Japanu. Diplomacija nije bila uspješna jer je postignut tek pojni sporazum sa SAD-om, Rusijom i Njemačkom, dok se Velika Britanija nastavila tvrdoglavu opirati svim japanskim zahtjevima.

PRIPAJANJE KOREJE

Dok su se s jedne strane Japanci borili kako bi se riješili utjecaja zemalja Zapada na njihovu domovinu, s druge su strane započeli s imperialističkom politikom prema većini susjednih zemalja. Jedan od ciljeva bilo je prippajanje Koreje, tako da je Japan već 1876. godine toj azijskoj zemlji zaprijetio slanjem vojne flote, ako ne potpišu za njih nepovoljan trgovачki sporazum s Japanom. Na taj su način Japanci sebi osigurali eksteritorijalnost i otvaranje triju luka iz kojih su mogli započeti svoje gospodarsko širenje na azijski kontinent.

Japansko upletanje u korejsko područje dovelo je do pogoršanja odnosa s Kinom, koja je također željela širiti svoj utjecaj na tu zemlju. Uvođenje reformi po uzoru na zapadnjački model, pritom podržavajući domaće reformističke snage, bila je glavna metoda japanske politike širenja utjecaja na Koreju. Kina je s druge strane podržavala konzervativnu opciju u zemlji. Diplomatske tenzije oko Koreje dovele su 1894. do otvorenog rata, poznatog kao Prvi kinesko-japanski rat.

Strani vojni pro-matrači u društvu general-pukovnika Mitusomiya Kamija (sjedi u sredini) i njegovih suradnika u japanskom stožeru kod Tsingtaoa

Sukobi su se osim u Koreji, odvijali i u istočnom dijelu Kine. Rat je pokazao svu snagu Japana. Njegova moderno opremljena i obučena vojna sila bila je prejaka za Kineze, koji su nakon samo osam mjeseci bili prisiljeni na potpisivanje sporazuma u Shimonosekiju 1895. godine. Mirom su bili prisiljeni prepustiti Japanu Formozu, poluotok Liaodong i otoče Pescadores. Uz to, Kina je morala pristati na otvaranje nekoliko svojih luka za japansku trgovinu i platiti ratnu odštetu, koju su Japanci naknadno iskoristili za razvoj svoje industrije i gospodarstva. Koreja je nakon Kinesko-japanskog rata došla u potpunosti pod utjecaj Japana i postala baza za njihovu daljnju ekspanziju u Aziji.

POTVRDA SVJETSKE SILE

Nakon što su ostvarili primat među azijskim zemljama, Japanu je na vanjskopolitičkom planu preostalo da se dokaže i kao svjetska sila. Sukob s Rusijom došao im je kao pravi test njihovih mogućnosti na toj posljednjoj etapi stjecanja ugleda i izvan Azije. Kinesko tržište bilo je primamljivo i Ruskom Carstvu koje je na Dalekom istoku željelo imati određen broj luka pod svojim ovlastima. Ponajviše se to odnosilo na poluotok Liaodong (s Port Arthurom), koji je Japan spo-

Admiral Togo i stožer uoči Bitke kod Sushime (slika Tojo Shotaro 1865.-1929.) - pobjeda nad Rusima postala je konačni dokaz da Japan postaje globalno priznata vojna sila

Wikimedia Commons

Japanski vojnici pučaju iz originalnih japanskih pušaka Murata Type 22 tijekom Prvog kinesko-japanskog rata 1894./95.

Wikimedia Commons

razumom dobio od Kine. Interese u rusko-japanskoj utrci za kontrolom imale su i europske sile. Njemačka i Francuska su na rusko inzistiranje savjetovale Japan da Kini vrati polutok Liaodong i plati ratnu odštetu. Procijenivši da još nije vrijeme za obraćun s Rusijom, Japanci su poslušali savjet Europoljana, pritom im prepustivši utjecaj u Kini, što su oni iskoristili dobivši razne koncesije od ratom iznemogle zemlje. Rusi su iskoristili dobivanje Liaodonga i povezali ga željezničkom prugom preko Mandžurije s ostatkom zemlje. Događaji na Dalekom istoku nisu se sviđali Velikoj Britaniji te se ona odlučila na poboljšavanje odnosa s Ja-

panom kako bi oslabila ruski utjecaj na tom području. Već 1902. godine potpisano je savezništvo između Velike Britanije i Japana, nakon čega su se Japanci mogli u miru pripremati za rat s Rusijom.

SPORAZUM U PORTSMOUTHU

Ruska se vojska nakon isteka roka za povlačenje iz Mandžurije, koju je zauzela 1899. godine za vrijeme Bokserskog ustanka, nije povukla s kineskog područja. Japanci su nakon dogovorenog sporazuma s Britancima postali sve više diplomatski rezolutniji prema Rusiji. Konačno, početkom 1904. godine prekinuti su odnosi između dviju zemalja i Japan-

Predrednot "Suwo" bio je zapovjedno plovilo japanskog admirala Sadakichija Katoa kod Tsingtaoa. Zanimljivo je da je riječ o nekadašnjem ruskom brodu "Pobeda" koji su Japanci potopili deset godina prije kod Port Arthur-a, a potom ospesobili

ci su napali Port Arthur, luku u Mandžuriji, čime je započeo otvoreni rat. Japanci su u nešto više od godinu dana potpuno potukli Ruse, na moru i na kopnu. Mandžurska luka Port Arthur osvojena je u prvoj polovini 1905. godine, a Japanci su posebno težak poraz Rusima zadali u pomorskoj bitki kod Tushima, gdje su potpuno porazili rusku flotu. Potvrda pobjede nad jednom velikom silom za Japance stigla je u rujnu 1905. godine kad je potpisano sporazum u Portsmouthu. Njime su Rusi priznali Japalu prava nad poluotokom Liaodong, južnim potezom željezničke pruge u Mandžuriji i prepustili im dio otoka Sahalin južno do pedesete paralele.

BIJEG OD PROBLEMA

Ratni uspjesi nisu bili praćeni stabilnošću unutar zemlje. Gospodarski razvoj na području teške industrije postignut je uglavnom na štetu nižih slojeva. Zaposlenici u industrijskom sektoru bili su vrlo loše plaćeni, a uz to uobičajeno je bilo zemljoposjedničko iskorištavanje seljaka. Japansko je tržište bilo vrlo ograničeno, tako da se njihova industrija morala širiti na vanjska tržišta. Britanci su posebno profitirali od savezništva s azijskom zemljom jer je japanska vlada veliki broj obveznica izdavala na britanskom tržištu. Ratovi s Kinom i Rusijom ostavili su iza sebe velike troškove, a kako Rusi nisu bili obvezni platiti Japanu ratnu odštetu, novac se morao namaknuti drugim sredstvima, koji se često prebjagao preko leđa naroda. Unatoč teškoj gospodarskoj situaciji i gospodarskom ovisnošću o zapadnim silama, Japan je nastavio s kolonijalnom politikom. Ona je posebice bila bitna za učvršćenje oligarhijske vlasti velikih tvrtki. Koreju su 1910. godine anektirali, a na kinesko je područje uložen golem privatni i državni kapital. Društvene napetosti su se gomilale, a uoči Prvog svjetskog rata osnovani su protuvladini pokreti koji su najčešće bili radničke i socijalističke prirode. Bijeg od unutarnjih problema i šansa za imperijalnim širenjem te nastavkom oligarhijske vlasti nađen je u novom vojnem sukobu - Prvom svjetskom ratu.

ZAGOVARANJE RATA

Ratni vihor zahvatio je Europu u srpnju 1914. godine, a Japan se već krajem kolovoza iste godine uključio u sukob. Britanski povjesničar David Stevenson u svojoj knjizi "1914. – 1918.: povijest Prvog svjetskog rata" (Fraktura, Zaprešić, 2014.) tvrdi da je najveći zagovornik japanskog ulaska u rat bio ministar vanjskih poslova Kato Takoaki. Smatrao je da se Japan nalazi dovoljno daleko od Europe da bi zadržao svoj siguran položaj. Mislio je također da imaju dovoljno jaku vojsku kako bi odgovorili izazovima na azijskom području i na Pacifiku. Ugovoru svojoj vlasti kazao je da bi prema njegovim procjenama Velika Britanija trebala dobiti rat, ali i kad bi ga kojim slučajem izgubila Japan bi pretrpio neznatnu štetu. Smatrao je da Japan može puno više dobiti nego izgubiti ulaskom u sukob.

TRI CILJA

Već spomenuti britansko-japanski sporazum iz 1902. godine nije obvezivao Japan da stupi u rat u slučaju napada Njemačke na britanske teritorije u azijskom i pacifickom području. Unatoč tome što Nijemci nisu pretendirali na britanske kolonije u Aziji, Britanci su se htjeli osigurati

VOJNA POVIJEST

preko japanske vojnopolomorske pomoći. Stevenson smatra da je taj potez dobrodošao Takoakiju, koji je na taj način pridobio još veći broj pristaša za ostvarenje svojeg nauma da Japan sudjelovanjem u ratu ostvari svoje teritorijalne ciljeve. Takoaki je mudro iskoristio solidarnost sa savezničkom Britanijom, kako bi u pozadini, zapravo, razradio japanske ekspanzivne planove. Tri su cilja bila prioritet za njegovu vanjsku politiku. Prvi je bio preoteti od Njemačke njezine otoke u sjevernom Pacifiku i posebice teritorij Tsingtao, koji su Nijemci unajmili od Kineza, a bio je iznimno bitan jer se tu nalazila vojnopolomorska baza Jiaozhou. Od tog je mjeseta željeznička pruga vodila dalje u unutrašnjost bogatu rudama. Drugi je cilj bila zaštita interesa u Mandžuriji u vidu najma mandžurske željeznice. Japanci su bili posebno zabrinuti zbog revolucionarnih previranja u Kini koja su na vlast, umjesto dinastije Mandžu (Qing) doveli protujapansku struju na čelu s predsjednikom Yuan Shih-k'ajem. Treća stvar na koju su se Japanci fokusirali bila je neutraliziranje ruskog utjecaja. Stevenson tvrdi da ih je posebno brinuo brzi ruski oporavak nakon gubitka rata 1905. godine, a posebice dovršetak Transsibirske željezničke pruge.

NA STRANI ANTANTE

Prema Stevensonu Takoaki se nadao ulasku u rat i zato da se potakne naoružavanje vojske koje je neslavno propalo 1912. i 1913. godine. Britanci su bili svjesni japanskih ciljeva i namjera s kojima se žele uključiti u sukob, tako da su u jednom trenutku gotovo odustali od zatražene pomoći od Japana. Ipak, Takoaki je obećao da će se Japan držati dalje od južnog Pacifika i da neće imati dodatnih pretenzija na kinesko područje. Već 15. kolovoza 1914. godine Japan je poslao ultimatum Njemačkoj u kojem je zahtijevao trenutačnu predaju Tsingtaoa, uz izgovor da će ga u budućnosti ustupiti Kini. Nakon što Nijemci nisu prihvatali ultimatum, Japan je 23. kolovoza 1914. godine rat i službeno ušao u sukob na strani Antante.

NAPAD NA TSINGTAO

Nedugo nakon objave rata, početkom rujna 1914. godine, Japanci su

Wikimedia Commons

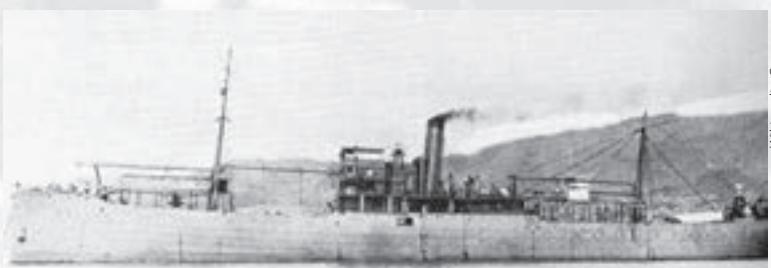
Japanci prate pogledom dio britanskih postrojbi koje su im pomagale da zauzmu njemačke položaje u Aziji

napali njemačku koloniju Tsingtao, u kojoj su Nijemci izgradili glavnu luku i pomorsku bazu na Dalekom istoku. Japanci su, potpomognuti Britancima, imali gotovo šesterostrukou brojčanu prednost pred njemačkim garnizonom od svega četiri tisuće vojnika, među kojima i neznatan broj austro-ugarskih mornara. Britanci su pomoći poslali prije svega kako bi kontrolirali da japanski postupci u regiji ne prijeđu dogovorenu mjeru. U invaziji na Tsingtao s japanske strane sudjelovalo je oko 23 000 vojnika, uključenih u flotu Japanske carske mornarice, pod vodstvom viceadmirala Sadakichi Katoa, koji je bio zapovjednik admiralskog broda "Suwo" te 18. pješačke divizije, potpomognute sa 142 topnička oružja. Prednost u ljudstvu s japanske strane praćena je i dvostrukom prednošću u broju vojnih brodova. Smatra se da su u napadu na Tsingtao koristili pet bojnih, dva razarača i nekoliko manjih brodova. Japanci su za vrijeme opsade eksperimentirali i s brodom kao nosačem aviona. Tako su zabilježeni i zračni napadi na Tsingtao i njemačke snage na

moru. Njemačku obranu predvodio je pomorski kapetan i guverner tog područja Alfred Meyer-Waldeck. Na dispoziciji je uz vrlo skromno ljudstvo imao i svega četiri topovnjače te krstaricu "Kaiserin Elizabeth".

DVOMJESEČNI OTPOR

U ranoj fazi bitke za Tsingtao zabilježena je i prva zračno-pomorska bitka u povijesti, kad je japanski avion poletio s preteće nosača aviona "Wakamiya" i neuspješno bombardirao njemačku krstaricu i topovnjaču. Tijekom rujna Nijemci su, unatoč brojčanoj i tehničkoj inferiornosti, relativno dobro odolijevali napadima Japanaca na moru i na kopnu, no obruč oko Tsingtaoa pomalo se sve više stezao. Japanska pomorska blokada luke, nemogućnost deblokade i dostavljanja pomoći u oružju okruženim trupama doveli su Nijemce u bezizlaznu situaciju. Konačni japanski napad na Tsingtao počeo je u zadnjim danima listopada 1914. godine teškim bombardiranjem s mora i kopna, a zabilježeno je i konstantno noćno bombardiranje. Početkom studenog njemačka

Wikimedia Commons

"Wakamiya" je bio prvi ratni brod prilagođen nošenju hidroplana, a djelovanje aviona koji je poletio s njega po njemačkim brodovima iniciralo je prvu zračno-pomorsku bitku u povijesti

Japanski vojnici iz 18. divizije carske vojske u zauzetom njemačkom rovu prilikom opsade Tsingtaoa

Wikimedia Commons

je obrana počela slabiti. Na moru su doživjeli teške gubitke nakon potapanja krstarice "Kaiserin Elizabeth" i topovnjače "Jaguar", dok je na kopnu vojska pomalo ostajala bez streljiva. Nakon puna dva mjeseca Nijemci su 7. studenog bili primorani na predaju Tsingataoa.

Nakon uspješne kampanje u pokrajini Shandong, Japan je nastavio preotimati njemačke kolonije na Pacifik. Već tijekom studenog 1914. godine Japanci su ostvarili svoje strateške interese zaposjedanjem njemačkih Marshallovih otoka, te Marijanskih, Karolinskih i otočja Palau. Navedenim uspjesima praktički su završene japanske operacije u Prvom svjetskom ratu. Sljedeći cilj Japana bit će iskoristiti zauzetost velikih sila na europskom bojištu, kako bi ostvario svoje interese u Kini.

21 ZAHTEV

Stevenson smatra da je ulazak u rat Japan gurnulo prema autoritarnom nacionalizmu. Vidljivo je to bilo iz daljnog odnosa prema Kini. Nakon što je eliminirao Njemačku iz svoje interesne sfere na Dalekom istoku

i Pacifiku, Japan je započeo s pritiskom na Kinu. U kratkom vremenu kabinet ministra vanjskih poslova Takoakija složio je "21 zahtjev" prema Kini, koji je naposljetku odobrio car i ratificirao parlament. Ti zahtjevi Japana, dostavljeni Kinezima u siječnju 1915. godine, praktički su značili ultimatum i prijetnju ratom susjednoj zemlji, a sadržavali su teritorijalne ustupke, posebne ekonomski pogodnosti za japanske aktivnosti u Kini te kontrolu nad kineskim vojnim i policijskim snagama. Sve je to Japan činio dok su sile Antante bile opterećene europskim bojištem. Ipak, jedan dio tajnih zahtjeva Kina je proslijedila velikim silama, a najveći odjek imali su u SAD-u, koji u to vrijeme još uvijek nije participirao u sukobu i nije mu odgovaralo japsko upletanje u kinesku ekonomiju, koje bi ugrozilo njihovu politiku slobodne i ravnopravne trgovine između Kine i ostalih zemalja.

AMERIČKI MOST

Kinezi su dosta odugovlačili s pregovorima pa je Japan nekoliko puta vojno paradirao njezinim obalnim

vodama. Diplomatskom intervencijom SAD-a i dijelom Velike Britanije Japanci su odustali od nekolicine zahtjeva, ali ipak je Kina u svibnju 1915. godine morala pristati na čak trinaest zahtjeva jer je nakon revolucionarnih previranja bila preslabaa za bilo kakav oblik sukoba s Japanom. Do pred sam kraj Prvog svjetskog rata Japan je nastavio pritisak prema Kini zbog čega je u tamošnjoj zemlji raslo antijapansko raspoloženje. SAD je postao svojevrstan most u pregovorima između dviju azijskih zemalja, pa je naposljetku pridobio Japan da pristane na poštivanje tzv. politike otvorenih vrata, uz dodatak da Japan zbog svojeg položaja ima posebne interese u Kini. Na mirovnoj konferenciji u Versaillesu 1919. godine Japantu su potvrđena teritorijalna osvajanja nad bivšim njemačkim kolonijama na Dalekom istoku i Pacifiku, ali što se tiče Kine na konferenciji u Washingtonu 1922. godine morali su pristati na povlačenje svojih vojnih snaga iz dijela pokrajine Shangdong. Bez obzira na to Kina je velikim dijelom ostala ekonomski i gospodarski ovisna o Japanu.

INTERVENCIJA U SIBIRU

Građanski rat u Rusiji, koji je buknuo pred kraj Prvog svjetskog rata, bio je prilika Japanu da ostvari i svoj posljednji strateški interes postavljen uoči ulaska u rat. Intervencija u Sibiru trajala je i izvan okvira Prvog svjetskog rata. Važno je prije svega napomenuti da je ona trebala Japanu poslužiti kao rješenje pograničnih nesuglasica s Rusijom utvrđivanjem dijela teritorija i u sprečavanju širenja komunizma potporom tzv. Bijeloj armiji. Sibirska kampanja započeta 1918. godine potrajava sive do ljata 1922. kad je zbog velike opterećenosti japanskog proračuna zbog ratnih djelovanja, ali i sve većeg broja poginulih vojnika dovela do nezadovoljstva javnosti.

U početku intervencije Japan je zauzeo sjeverni Sahalin, a kasnije i područje Sibira sve do Bajkalskog jezera, s kojeg se jednostrano povukao 1922. godine.

ODRICANJE OD OSVOJENOG

Kad se sagledaju svi aspekti, uloga carskog Japana u Prvom svjetskom ratu nije bila od presudne važnosti za tijek rata, koji se uglavnom rješavao na području Europe. Japan je u rat ušao prije svega kako bi ostvario svoje strateške interese. U tom su dijelom i uspjeli, prije svega zauzimanjem njemačkih kolonija na području Dalekog istoka i Pacifika, već na početku rata. Ostatak rata Japan će uglavnom provesti u želji da se teritorijalno proširi na štetu Kine i da je ekonomski podvrgne svojoj interesnoj sferi. Također, krajem i netom nakon završetka Prvog svjetskog rata pokušat će iskoristiti građanski rat u Rusiji kako bi utvrdio granicu prema toj zemlji. Dobrog dijela onoga što je osvojio na kineskom i ruskom području morat će se odreći na Washingtonskoj konferenciji 1922. godine, pod pritiskom izolacije zapadnih sila koje su širile politiku razoružanja i suradnje na azijskom prostoru. Unatoč tome japanski imperializam nije bio slomljen i već početkom 1930-ih godina Japan je uz jačanje industrije započeo s novom ekspanzivnom politikom koja će ga naposljetku dovesti do sukoba sa zapadnim silama i ulaska u Drugi svjetski rat, u kojem će igrati puno veću ulogu nego u Prvom. ■

Originalno francuski avioni Maurice-Farman koje su Japanci koristili na svojem prvom "nosaču"

Wikimedia Commons

U prošlom broj Hrvatskog vojnika navedeni su neki podaci o stvaranju Republike Srpske u Bosni i Hercegovini. Na kraju teksta istaknuta je ključna uloga JNA u procesu stvaranja vojske Republike Srpske i srpske okupacije dijela BiH. U prilog zaključku da je JNA imala ključnu ulogu u naoružavanju srpskih vojnih i policijskih jedinica u BiH govori izjava Milutina Kukanjca, "komandanta" 2. vojne oblasti: "Srbi u BiH dobili su gotovo celokupno naoružanje, municiju, minsko-eksplozivna

koje je obezbeđivalo 12 naših odabranih vojnika, na primer, uzeto je ogromno naoružanje - oko 30.000 cevi raznih oružja za gađanje ciljeva na zemlji, više oruđa protivvazdušne odbrane, minsko-eksplozivnih sredstava, sredstava veze, motornih vozila i druge opreme. Akcija je izvedena brzo, efektno i bez gubitaka. Gubitak tog skladišta bio je jedan od najtežih udaraca muslimansko-ustaškoj koaliciji." (Izjava generala Milutina Kukanjca, *Borba*, 23. XI. 1993.) Jedna od neposrednih posljedica

definirano je da se jedinice srpske TO preimenuju u komande i jedinice VRS-a. General Ratko Mladić imenovan je za komandanta Glavnog štaba VRS-a. VRS je zapravo bila proizvod raspada stare JNA. Iako njezini pripadnici tada formalno nisu bili pripadnici bivše JNA, nastavili su primati plaće od vlade Savezne Republike Jugoslavije (Srbija i Crna Gora), a mirovine od te vlade dobivali su i oni koji su s vremenom umirovljeni. Nakon formalnog povlačenja JNA iz BiH najveći broj MTS-a i

lič - ovaj korpus po broju vojnika i tehnike je bio najbrojniji korpus VRS; 2. krajški korpus (bivši 10. korpus JNA), Istočnobosanski korpus (bivši 17. korpus JNA); Sarajevsko-romanijski korpus (bivši 4. korpus JNA); i Hercegovački korpus (bivši dio 9. korpusa JNA). U novembru 1992. Drinski korpus osnovan je na teritoriji koja je ranije bila u nadležnosti Istočnobosanskog korpusa i Sarajevsko-romanijskog korpusa." (Iz knjige: Mujo Begić, *Genocid u Prijedoru – svjedočenja*, Zagreb – Sarajevo, 2015., 23-258)

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

NEKI PODACI REPUBLIKE SRPSKE

sredstva, gorivo, rezervne delove, hranu i druga materijalna sredstva od JNA, koja je dekretom Predsjedništva SFRJ u BiH izmestila na sigurne prostore više od 90% naoružanja, ubojnih sredstava svih vrsta i druge opreme i sve je to predato Republici Srpskoj, koja je time naoružala svoju vojsku. (...) Mi ne samo da smo spasili sredstva JNA, već smo 'ispred nosa' uzeli oko 70% naoružanja, municije i druge opreme iz nadležnosti TO bivše BiH, koja bi bila upotrebljena za ubijanje Srba na tim prostorima. Neke akcije su sa malim brojem ljudi iz JNA i srpskim teritorijalcima izvedene briljantno. Iz skladišta Faletić,

pred najavljenom povlačenje JNA bila je to da su Srbi preuzeли svu upravnu vlast u područjima pod svojom kontrolom. Između ožujka i svibnja 1992. JNA je napala i zauzela nekoliko područja koja su činile glavne ulazne točke u Bosnu ili su se nalazila na glavnim logističkim i komunikacijskim linijama, kao što su Doboj, Bijeljina, Kupres, Foča i Zvornik, Višegrad, Bosanski Šamac, Vlasenica, Stolac, istočni dio Mostara, Brčko i Prijedor. Prije povlačenja JNA iz Bosne i Hercegovine, 12. svibnja 1992. godine Skupština RS-a donijela je odluku o formiranju "Vojske Republike Srpske". U odluci o formiranju VRS-a u članu 2.

opreme JNA ostavila je VRS-u. Osim toga SRJ i Vojska Jugoslavije pružale su finansijsku i logističku podršku, a tijekom agresije na BiH iz Srbije su do premanu potrebna sredstva srpskim snagama.

Početkom agresije VRS je imala značajne vojne potencijale. "U junu 1992. u sastavu VRS-a bilo je 177.341 ljudi raspoređenih u pet korpusa, kao i nekoliko jedinica koje nisu bile vezane ni za jedan korpus, a svi su bili pod komandom Glavnog štaba vojske na čelu s Ratkom Mladićem. Tih pet korpusa bili su: 1. Krajški korpus (bivši 5. korpus JNA, kojim je od 17. marta 1992. komandovao general-potpukovnik Momir Ta-

I "Odluka o strateškim ciljevima srpskog naroda u BiH", donesena 12. svibnja 1992. na 16. sjednici "Skupštine srpskog naroda u BiH" (broj 02-130/92) u Banja Luci, na kojoj je službeno osnovana "Vojska Republike Srpske", pokazuje da je srpsko vođstvo u BiH namjeravalo stvoriti posebnu srpsku državu s izlazom na more i granicom na rijekama Uni i Neretvi, koja bi se zatim izdvojila iz BiH i ujedinila sa Srbijom i okupiranim područjem ("RSK") u Hrvatskoj:

"Strateški ciljevi, odnosno prioriteti srpskog naroda u BiH su:
1. Državno razgraničenje od druge dve nacionalne zajednice.

2. Koridor između Semberije i Krajine.
3. Uspostavljanje koridora u dolini reke Drine, odnosno eliminisanje Drine kao granice između srpskih država.
4. Uspostavljanje granice na rekama Uni i Neretvi.
5. Podela grada Sarajeva na srpski i muslimanski deo i uspostavljanje u svakom od delova efektivne državne vlasti.
6. Izlaz Republike Srpske na more.“ (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 22, petak, 26. novembra 1993., str. 866)

Namjere srpskog/srbijanskog vodstva prepoznala je i me-

log unutarnje podjele nisu bili uspješni, sve dok srpske vojske nisu poražene na terenu – u Hrvatskoj i BiH. Kao primjer pregovaranja i licitiranja teritorijem može poslužiti članak o pregovorima u srpnju 1994.: "Kontaktna skupina (zemlje EU, SAD i Rusija) napokon je početkom srpnja 1994. u ruskoj misiji u Ženevi pokazala kartu unutarnjeg razgraničenja Bosne i Hercegovine ("novi mirovni plan"): najprije izaslanstvu Federacije BiH, potom izaslanstvu bosanskih Srba. Na prvi pogled uspoređujući s posljednjom Owen-Stoltenbergovom kartom (u kojoj bi područje HR Herceg-Bosne obuhvaćalo

On bi trebao biti stavljen pod dvogodišnju upravu UN-a, a nakon toga, bude li se Sarajevo dijelilo, bilo bi podijeljeno u omjeru 2:1 u korist Federacije BiH, čime bi se podmirio onaj čuveni omjer od 51:49 posto.

Teritoriji i gradovi koji su bili najsporniji u dosadašnjim pregovorima, prijedlogom kontaktne skupine riješeni su na slijedeći način: u zapadnoj Bosni Federaciji bi pripao Sanski Most sa širom okolicom, a Srbi bi zadržali Prijedor. Što se Bosanske Posavine tiče, karta se uglavnom podudara s bečkom kartom, izuzev koridora: u Federaciji ostaju Bosanski

Bihać – Jajce, koja bi bila pod međunarodnom kontrolom, jednako kao i cesta Derventa – Doboј i Gradačac – Modriča – Odžak. (...) ("U Federaciji BiH 95 posto Hrvata", Ženeva, 6. srpanj 1994., *Kronologija rata, Hrvatska i Bosna i Hercegovina, 1989.-1998.*, Zagreb 1998., 389; Lord Owen, *Balkanska odiseja*, str. 343)

Međutim, vodstvo Srba u BiH nije bilo spremno prihvati prijedloge Kontaktne skupine, pa ni spomenuti prijedlog razgraničenja nije proveden. Pritisnuto gospodarskim sankcijama na nužnu političku kooperativnost s predstavnicima međunarodne zajednice,

O STVARANJU SRPSKE U BiH (II. DIJ)

đunarodna zajednica. Stoga je Vijeće sigurnosti UN-a 30. svibnja 1992. usvojilo Rezoluciju 757 kojom su SRJ uvedene stroge ekonomski, politički i diplomatske sankcije, zbog umiješanosti u rat u BiH. S vremenom one će uzdrmati gospodarstvo SRJ, što će se odraziti i na njezinu, zapravo srbijansku, pomoć pobunjenim Srbima u RH i na mogućnost nastavka velikosrpske vojne agresije na RH i BiH; spomenute sankcije povučene su 22. studenoga 1995., dan poslije potpisivanja Daytonskog sporazuma.

Svi pokušaji međunarodne zajednice da nametne prijed-

samo 45% Hrvata u BiH), ova je izrazito pobiljšana (oko 95% Hrvata BiH živjelo bi na području Federacije). Federacija BiH, doduše, nije dobila ono što je predložila kao optimalno razgraničenje na razgovorima u Beču (koje je uključivalo 58 posto teritorija BiH za Federaciju), Srbi su dobili koridor kroz Posavinu, ali ni približno onakav kakav su htjeli. U stranim diplomatskim krugovima ova se karta već naziva "kartom koju Srbi neće prihvati". Karta je napravljena na osnovi omjera 49% za Federaciju BiH, a 48% za bosanske Srbe, dok je sarajevski distrikt (3% teritorija) izuzet iz ukupnog postotka.

Brod, Derventa, Odžak, Gradačac, najveći dio Brčkog, čije bi područje bilo demilitarizirano, a Srbi bi dobili cestu koja bi bila u sastavu njihova koridora. U Federaciji ostaju Doboј, Jajce i Ključ, te za Hrvate značajno svetište Komušina, koje je prvo od Vatikana priznato svetište u Bosni. U istočnoj Bosni Srbi bi zadržali Foču, Zvornik, Vlasenicu i Rogaticu, enklava koja uključuje Žepu i Srebrenicu bila bi povezana s Federacijom, dok bi joj Goražde bilo direktno priključeno. Višegrad bi bio jedini grad koji bi bio podijeljen – i to na Drini. Područje zapadne Bosne bi s Federacijom povezivala cesta

srbijansko vodstvo pokušalo je pridobiti vodstvo Republike Srpske na prihvatanje prijedloga Kontaktne skupine, koje je ono odbilo. Zbog toga je Vlada SRJ 4. kolovoza 1994. jednostrano prekinula političke i gospodarsko-trgovačke veze s RS-om, uvodeći joj na taj način svojevrsni embargo – sankcije. (Nikica Barić, *Srpska pobuna u Hrvatskoj 1990.-1995.*, str. 464) Kad bi među srpskim vodstvom u BiH bilo želje za pravednjom podjelom teritorija BiH, spomenuti prijedlog, prema kojem bi se u Federaciji našle gore spomenute općine koje danas nisu u tom entitetu, i danas bi bio aktualan. ■

Prvi posjet pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj u rujnu 1994. trajno je zabilježen prikazom Pape i zagrebačke katedrale

Pozitivan ishod jedne od najvećih bitki europskog srednjovjekovlja koja se dogodila sredinom srpnja 1410. kod Grünwalda, između poljsko-litavske vojske i Teutonskog reda, ostao je duboko ukorijenjen u nacionalnoj svijesti Litavaca i Poljaka

FILATELIA

Pojačana rusifikacija u Litvi tijekom druge polovine XIX. i početkom XX. stoljeća dovela je do gradnje utvrda poput one u Kaunasu, južnom dijelu Litve

1991. Litva je primljena u Ujedinjene narode, a 2015. novčana jedinica litas zamjenjena je euron

Brojne utvrde u Litvi, sjeveroistočnoj europskoj državi na Baltiku, svjedoče o fortifikacijskim umijećima koja su vrlo često opisana u literaturi

Na svoju bogatu povijesnu baštinu, čija se povijest veže za sredinu XIII. stoljeća kad je vladar Mindaugas sjedinio litavska plemena, podsjetili su u svibnju ove godine dvjema markama na kojima su prikazane nekadašnje utvrde Klaipéda iz XIII. i Biržai iz XVI. stoljeća. Utvrda Klaipéda poznata i pod nazivom Mermelburg izgrađena je radi zaštite od Vikinga. Nastala je između rijeke Nemunas i Dané u neposrednoj blizini Baltičkog mora. Tijekom stoljeća više je puta pretrpjela ratna oštećenja, ali uvjek se zbog straškog položaja obnavljala.

Biržaiska utvrda izgrađena je tijekom rata sa Švedanima na južnoj obali umjetnog jezera Širvénna na sjeveru Litve. Ona je jedina utvrda bastionskog tipa u Litvi i jedna od najbolje očuvanih u sjeveroistočnoj Europi. Uz utvrdu su poslije izgrađene reprezentativne palače, crkve, vojarne i druge građevine, te tako zajedno stvorile čvrst obrambeni kompleks u renesansnom stilu.

Marka iz 2010. godine prikazuje nacrt kanauskih utvrda s početka XX. stoljeća koje je izgradilo Rusko Carstvo za potrebe obrane svojih granica na zapadu. Osim brojnih utvrda, izgrađena je i ostala vojna infrastruktura poput cesta, željeznicice, radionica, skladišta, skloništa i dr.

Litva (lit. Lietuva) je sjeveroistočna europska država na Baltiku,

MARKE LITAVSKE UTVRDE

Burna litavska prošlost i stoljetna težnja za samostalnošću utjecala je na izdavačku politiku maraka, zrcala povijesti i reprezentativnog veleposlanika koji putuje svijetom, uspostavljajući dijaloge među ljudima

Ivo AŠČIĆ

Još od XIII. stoljeća Trg i crkva svetog Marka središte su javnog i političkog života, najprije slobodnog kraljevskog Gradeca i Zagreba, a od 1992. i Republike Hrvatske

zemlja koju se često mijenja sa susjednom Latvijom. U njoj danas živi oko tri milijuna stanovnika, a glavni je grad Vilnius. Proučavanjem njihovih maraka saznaće se, među ostalim, da su samostalnost stekli 1990., primljeni u Ujedinjene narode 1991., 2003. ušli u NATO i Europsku uniju, 2015. uveli euro kao novčanu jedinicu te niz drugih događaja važnih za Litavce.

PO MJERI ČOVJEKA

U jednoj od najnovih serija maraka RH pod nazivom: "Hrvatski turizam" zaslužno mjesto pripalo je dvama prepoznatljivima hrvatskim i za-

grebačkim motivima. Na markama, nastalim na temelju fotografija iz zraka poznatog hrvatskog fotografa Davora Rostuhara prikazane su crkva sv. Marka i tržnica Dolac. Kako i dolikuje za ovo turističko izdanje, naklada maraka udvostručena je u odnosu na uobičajena izdanja prigodnih maraka RH. Osim većeg broja izdanih hrvatskih maraka koje prikazuju motive grada Zagreba (150. godina Zagrebačke nadbiskupije, 2002.; Nacionalna i sveučilišna biblioteka u Zagrebu, 2007.; Zagrebačka zvjezdarnica, 2003.; Muzej grada Zagreba, 2007.; Botanički vrt PMF-a u Zagrebu, 2014.; Zagrebačka uspinjača 1998.;

Cibonin toranj, 1994.; Zagrebački glavni kolodvor 1992. i dr.), promidžbi Zagreba mogu se pridružiti i marke nekolicine zemalja na kojima su prikazani motivi povezani s hrvatskom metropolom. Neke takve marke, poznatije kod filatelista pod nazivom Croatica prikazane su u prethodnim brojevima Hrvatskog vojnika.

Iz nadahnutog teksta o turističkom Zagrebu koji opisuje motive "zagrebačkih" maraka vrijedno je izdvijiti nekoliko rečenica: "Za svoje goste Zagrepčani su se rano počeli pripremati. Prve kavane otvorene su još u XVIII. stoljeću. Početkom XIX. stoljeća izgrađeno je više svratišta i prvi veliki hotel u gradu. Dolazak željeznice 1862. srednjovjekovni je Zagreb preobrazio u modern srednjoeuropski grad. U suvremeno vrijeme Zagreb posjeti više od milijun gostiju godišnje. Gostoljubivost, maštovitost i okretnost Zagrepčana kao domaćina prepoznata je u svijetu i zadnjih godina dobiva međunarodne nagrade i priznanja." Ispred crkve svetog Marka o kojoj najstariji spomen seže u 1256. godinu, stoljećima se potvrđivala gradska vlast, prisegu su davali hrvatski banovi, a ovu je lijepu tradiciju 1992. godine obnovio i prvi predsjednik samostalne Hrvatske dr. Franjo Tuđman. Najveća umjetnička vrijednost ove crkve njezin je gotički južni portal dok joj posebnu zanimljivost daje krov prekriven šarenim glaziranim crepovima. ■

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE**

U skladu s člankom 27. stavkom 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16 – u dalnjem tekstu: Zakon) i Planom prijma osoblja u djelatnu vojnu službu za 2017. godinu, KLASA: 022-03/17-42/01, URBROJ: 50301-29/2-17-2 od 23. veljače 2017., Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

**JAVNI NATJEČAJ
za ugovorni prijam vojnika/mornara u djelatnu vojnu službu**

U vojničku službu u trajanju od četiri godine **primaju se 382 kandidata/kinje** za vojnika/mornara s početkom službe **26. rujna 2017.**

Probni rad traje šest mjeseci.

Na javni natječaj (u dalnjem tekstu: natječaj) mogu se javiti osobe obaju spolova.

Kandidati/kinje moraju ispunjavati opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske propisane člankom 34. Zakona.

U službu u Oružane snage Republike Hrvatske ne može biti primljena osoba za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona.

Posebni uvjeti za prijam vojnika/mornara propisani člankom 36. Zakona su sljedeći:

- srednja stručna spremna
- najviše navršenih 27 godina života do kraja 2017. godine
- uspješno završen program dragovoljnog vojnog osposobljavanja ili odslužen vojni rok.

Na natječaj se mogu prijaviti i kandidati/kinje koji imaju stručnu spremu višu od propisane posebnim uvjetima.

Uz prijavu na natječaj kandidati/kinje dužni su priložiti presliku osobne iskaznice, rodni list, uvjerenje da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak i svjedodžbu / diplomu o završenom obrazovanju. Uvjerenje da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak ne smije biti starije od šest mjeseci.

Isprave o ispunjavanju traženih uvjeta mogu biti priložene u neovjerenoj preslici, a nakon izbora kandidati/kinje priložit će izvornik ili ovjerenu presliku rodnog lista, uvjerenje da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak i svjedodžbu / diplomu o završenom obrazovanju, kao i potvrdu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o dosad navršenom stažu osiguranja.

Kandidati/kinje koji ne podnesu pravodobnu i urednu prijavu ili ne ispunjavaju formalne uvjete natječaja neće biti smatrani kandidatom/kinjom prijavljenim na natječaj.

Prije prijma u službu u Oružane snage Republike Hrvatske kandidati/kinje proći će odabirni postupak u skladu s Pravilnikom o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15 i 14/17).

Kriteriji i postupak za utvrđivanje uvjeta propisani su Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15, 138/15).

Ministarstvo obrane će tijekom odabira iz postupka isključivati kandidate/kinje koji nisu ispunili uvjete na temelju službenih podataka iz vojne evidencije, rezultata psihologičkih ispitivanja i zdravstvenih pregleda te drugih provjera prema propisima za prijam u djelatnu vojnu službu.

Izbor kandidata/kinja provodi Povjerenstvo koje imenuje ministar obrane. Kandidati/kinje bit će raspoređeni po rodoma i službama te mjestu službe sukladno potrebama službe.

U skladu s potrebama službe, s kandidatima/kinjama koji budu primljeni u djelatnu vojnu službu po isteku prvog ugovora može se sklopiti drugi ugovor o vojničkoj službi u trajanju do pet i treći ugovor do šest godina.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja podnose se područnom odsjeku za poslove obrane prema mjestu prebivališta kandidata/kinje ili Središnjici za upravljanje osobljem.

Kandidati/kinje koji se u vrijeme objave natječaja nalaze na dragovoljnem vojnom osposobljavanju vlastoručno potpisane prijave mogu predati putem ustrojstvene jedinice Oružanih snaga Republike Hrvatske **do završetka dragovoljnog vojnog osposobljavanja**.

Kandidati/kinje sa završenim dragovoljnim vojnim osposobljavanjem ili odsluženim vojnim rokom vlastoručno potpisane prijave trebaju predati u roku od **30 dana** računajući od dana objave natječaja u Narodnim novinama.

Informacije u vezi s natječajem mogu se dobiti na internetskoj stranici Ministarstva obrane www.morh.hr, na telefonima 01/3784/812 i 01/3784-813 te u područnim odjelima za poslove obrane i područnim odsjecima za poslove obrane.

VOJNA ODLIKOVANJA

Veliki križ Kraljevskog ugarskog ordena sv. Stjepana na lenti. Kruna iznad ordenskog znaka je od zlata, dok je ordenski znak od zlata i emajla. Ordenska zvijezda (na vrhu) od srebra je i emajla.

<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/originals/b5/ab/e1/b5abe151d08e53859132758108e46a71.jpg>

HABSBURŠKA MONARHIJA: NAJV

Car Josip II. ustanovio je 1789. odlikovanje za vojnike i dočasnike: Medalju za hrabrost, koja se dodjeljivala samo u ratnom razdoblju za hrabre pothvate i iznimnu hrabrost u borbi. Počela se dodjeljivati tijekom ratova s Osmanlijama pa su brojni Hrvati koji su naseljavali pogranična područja i Vojnu krajinu postali njezini nositelji...

Marinko OGOREC

Raskošni ornat vitezova
Kraljevskog ugarskog ordena
sv. Stjepana izrađen je od brokata.

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d2/Weltliche_Schatzkammer_Wien_\(1820\).jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d2/Weltliche_Schatzkammer_Wien_(1820).jpg)

Zlatna Medalja za hrabrost (primjerak na slici je iz Prvog svjetskog rata) izrađivana je od pozlaćene slitine. Srebrna inačica bila je nešto manjeg promjera.

http://thumbs4.picclick.com/d/w1600/pict/32202277795/_/Austro-Hungarian-Ww1-Gold-Bavery-Medal.jpg

IŠA ODLIKOVANJA ZA PLEMSTVO

Carica Marija Terezija ustanovila je 1764. godine Kraljevski ugarski orden sv. Stjepana kao najviše odlikovanje za civilne zasluge u Habsburškoj Monarhiji. Orden zlatnog runa, ustanovljen 1431., bio je najviše odlikovanje Habsburga, ali dodjeljivan je samo plemićima. Kraljevski ugarski orden sv. Stjepana mogao se dodjeljiti i građanima, što je, slično kao i kod Vojnog ordena Marije Terezije, povlačilo i dodjeljivanje plemićkog naslova. Kraljevski ugarski orden sv. Stjepana mogao je imati samo stotinu nositelja u svim trima stupnjevima (20 Veliki križ, 30 Komandarski križ i 50 Mali križ), ne računajući

crkvene velikodostojnike. Odlikovanje se isticalo u svečanim prigodama koje su podrazumijevale i posebnu raskošnu odjeću (ordenski ornat), strogo raskošnu državnim ceremonijalom, Navedeni su ordeni uglavnom dodjeljivani plemstvu (koje je i činilo veći dio časničkog sastava), dok su časnicima koji nisu bili plemićkih podrijetla dodjeljivani iznimno rijetko, pri čemu se strogo vodilo računa o njihovu društvenom statusu i situiranosti. Običnim vojnicima i dočasnicima, te običnim građanima, nije moglo biti dodijeljeno niti jedno od navedenih odlikovanja. Car Josip II. ustanovio je 1789. rijima namijenjenu Medalju za hrabrost, koja se dodjeljivala samo u ratnom

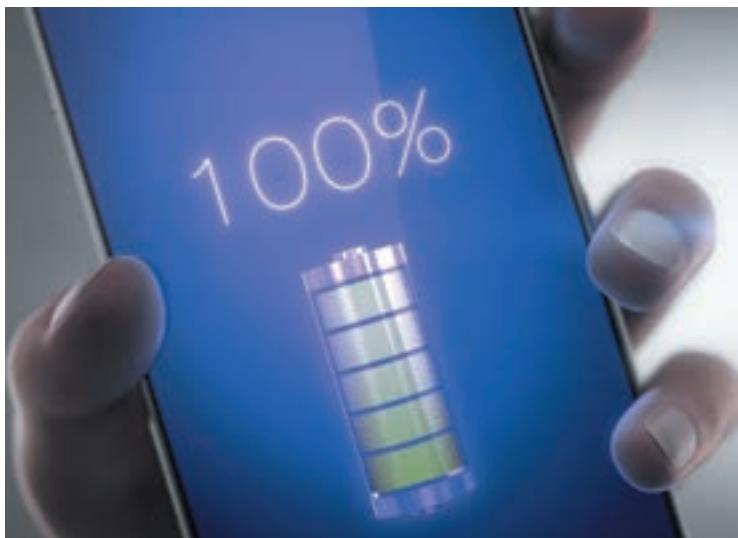
razdoblju, za hrabre pothvate i iznimnu hrabrost u borbi. Ustanovljene su samo zlatna i srebrna Medalja za hrabrost, a počele su se dodjeljivati tijekom ratova s Osmaljama, stoga je i velik broj Hrvata koji su naseljavali pogranična područja i Vojnu krajini postao njihov nositelj. Za vojnike i dočasnike ona je značila ono što i Vojni orden Marije Terezije za časnički stalež. U drugoj pol. XIX. i početkom XX. stoljeća, u vrijeme cara Franje Josipa I., ustanovljene su brojne spomen-medalje podjednako za vojne i civilne zasluge. Jedna od najviše puta dodijeljenih bila je Ratna medalja koja se nakon 1873. dodjeljivala svima koji su se borili u nekom od ratova (jednom ili više) u kojima je sudjelovala Austrija, odnosno druge zemlje Monarhije. ■

MULTIMEDIJA

Punjene svaka tri mjeseca?

Novi materijal koji će se koristiti za izradu baterija produljiti će im vijek trajanja. Znanstvenici sa Sveučilišta Michigan uspjeli su proizvesti novu vrstu materijala za procesore, koji troši sto puta manje energije u odnosu na poluvodički sustav koji je trenutačno u upotrebi. Telefoni budućnosti trebali bi stoga trošiti manje energije i, što je najvažnije, puniti se puno rjeđe, jednom u tri mjeseca. Materijal pod nazivom magnetoelektrični multiferroik izrađen je od tankih slojeva atoma koji stvaraju magnetski polarni film, koji će uređajima omogućiti rad na

principu energetskih udara umjesto stalnog dotoka struje. Rezultat je smanjena potrošnja energije jer poluvodiči rade na principu kontinuiranog protoka struje. Novi materijal može poslužiti za izradu ekoloških uređaja koji zahtijevaju manje punjenja, što bi moglo biti korisno za razvoj moćnih i energetski učinkovitijih industrijskih i medicinskih uređaja. Iako tehnologija obećava, znanstvenici nisu objavili moguću cijenu baterije, kao ni njezin utjecaj na okoliš. Inačice baterije za komercijalnu upotrebu neće biti spremne prije 2030. godine.

Najbolji od najboljih

Na najvećem sajmu mobilne tehnologije u Aziji, Mobile World Congressu Shanghai, održanom od 28. lipnja do 1. srpnja, dodijeljene su nagrade za najbolje pametne telefone. Žiri je odluku donio na temelju brojnih kriterija poput dizajna, performansi, korisničkog iskustva, jednostavnosti korištenja, inovacije i vrijedno-

sti za novac, a pobedu su odnijeli Samsungovi uređaji Galaxy serije S – S8 i S8+.

Podsetimo kako je početkom godine na najvećem svjetskom sajmu mobilne tehnologije u Barceloni nagrada za najbolji pametni telefon također pripala Samsungovu Galaxy S telefonu – S7 Edge.

Novi Panasonicov fotić

Panasonic je nedavno počeo prodaju najnovijeg fotoaparata iz serije DSLM (digital single-lens mirrorless) uređaja – LUMIX DMC-GH5. DSLM fotoaparati postaju sve popularniji, na štetu dosad najraširenijih DSLR (digital single-lens reflex) uređaja jer nude praktički jednake performanse uz manje dimenzije i nešto nižu cijenu.

Model GH5 nasljednik

je hvaljenog GH4. Nešto je veći i masivniji od starijeg modela i nema ugrađenu bljeskalicu, ali po ostalim je značajkama pravo poboljšanje. Senzor je u formatu Micro Four Thirds, razlučivosti 20,3 megapiksela. Kvaliteta fotografija izvrsna je u svim uvjetima, čemu pridonosi i ugrađeni sustav stabilizacije slike u pet osi, smješten i u sam uređaj (objektivi također

imaju dodatnu vlastitu stabilizaciju).

Inovacija na modelu GH5 je funkcija 6K PHOTO, s pomoću koje je moguće zabilježiti čak i trenutke koje je najteže uhvatiti. Uređaj će aktiviranjem funkcije snimiti niz fotografija razlučivosti 18 megapiksela i to brzinom od trideset slika u sekundi. Posebnost je mogućnost snimanja videoa u 4K formatu – riječ

je o prvom fotoaparatu koji može snimiti video razlučivosti 4K u 50 fps, odnosno u 30 fps uz 10-bitnu boju. Cijena?

Potrebno je izdvojiti 15 499 kn samo za aparat, odnosno 17 199 kn u kompletu s objektivom H-ES12060.

Pripremio Ivan HORVAT

Pet AOC profi monitora

Pet novih modela AOC-ove profesionalne serije dolazi u dvjema veličinama: 24-inčni I2490VXQ i I2490PXQU, te 27-inčni I2790VQ, I2790PQU i Q2790PQU, a sve karakterizira tanak dizajn. Modeli I2490VXQ i I2790VQ opremljeni su klasičnim, a ostala tri ergomski podesivim postoljem. Svi monitori serije 90 koriste napredni IPS panel za široke kutove gledanja i visoku preciznost boje. Uz sto postotnu sRGB pokrivenost boja i devedeset postotnu NTSC pokrivenost, omogućuju prikaz točnih boja iz bilo kojeg kuta gledanja (čak i do 178 stupnjeva). Vodeći proizvod u seriji: Q2790PQU dolazi s QHD panelom (2560 x

1440 piksela), koji omogućuje prikaz četiriju 720p videosadržaja odjednom. Ostala su četiri modela opremljena Full HD panelima (1920 x 1080 piksela). Različite opcije ulaza poput DisplayPorta te HDMI i VGA priključka omogućuju korisnicima povezivanje različitih izvora. Modeli PQU/PXQU imaju i USB 3.0 utor za povezivanje periferije. Serija ima ugrađenu Low Blue Light opciju koja smanjuje štetne valove plave svjetlosti te Flicker-Free koji regulira svjetlinu monitora smanjujući nelagodu i umor očiju. ECO način rada prilagođuje postavke zaslona različitim tipovima sadržaja (tekst, internet, videoigre, film, sport) kako bi se smanjila potrošnja energije. Ostale softverske značajke

uključuju AOC Screen+ za jednostavno dijeljenje zaslona u različite okvire te opciju i-Me-

nu koja omogućuje pristup OSD (On-screen display) postavkama mišem.

Pametni sat za 20 dolara

Pametni sat No.1 F3 na prvu se ne razlikuje od drugih sportskih pametnih satova, ali treba zaviriti malo ispod površine. Naime, vodootporan je, remen se može mijenjati, baterija izdrži

čak godinu dana bez punjenja, a stoji manje od 20 dolara! Korišnne aplikacije uključuju praćenje trčanja, broj potrošenih kalorija, podsjetnik za sjedenje, štopericu, visinomjer, toplopmjer, pregled

vremena, barometar... Usto, može primati obavijesti s pametnog telefona, pri čemu se ikona "obavijesti" pokaže na vrhu zaslona, zajedno s propuštenim pozivima ili aktiviranjem kamere.

www.battlefieldsroute.co.za

Jedna od prvih stvari koja nam padne na pamet kad govorimo o Južnoafričkoj Republici specifična je kultura, prekrasna priroda i divlje životinje. Riječ je o zemlji koja ima razvijen turizam, a posjetom web-stranici www.battlefieldsroute.co.za uvjerili smo se da podrazumijeva i širu ponudu, posjet bojišnicama širom pokrajine KwaZulu-Natal na istoku zemlje. Zulu ratovi, burski ratovi, Transvalski rat, ustanci, pobune... na popisu su mnoge bitke, ali i muzeji te druge lokacije koje imaju neku povijesnu vrijednost. Ponuda je podebljana i tipičnim turističkim sadržajima, susretima s lokalnim stanovništvom, upoznavanjem kulture, prirodnih ljepota, flore i faune. Stranica koja sve to predstavlja lijepo je i pregledno uređena. S obzirom na to da se vojni turizam sve više spominje i kod nas, možda nije na odmet informirati se kako to rade u Južnoafričkoj Republici, a možda ponešto i naučiti o njezinoj geografiji i povijesti.

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

Časopis **HRVATSKI VOJNIK** s vama je od 1991.

Odsad i na društvenim mrežama.

Pratite naše
objave...

facebook.com/HrvatskiVojnikMagazin
twitter.com/HrvVojnik

Gledajte naše
filmove...

youtube.com/c/HrvatskiVojnikMagazin

**HRVATSKI
VOJNIK**
CROMIL

Čitajte nas
i pronadite
najveći izbor
fotografija iz
OSRH...

www.hrvatski-vojnik.hr

www.hrvatski-vojnik.hr

Sve što vas zanima pitajte nas...
hvojnik@msh.hr